

INSTITUTIONEN FÖR FILOSOFI,
LINGVISTIK OCH VETENSKAPSTEORI

”DET FINNS JU EN VISS ORO AV ATT MAN FAMLAR I MÖRKER”

En analys av ett kommunalt
arbetsmarknadsarbete

Liam Alldén

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Evidensbasering: praktik, teori, kontext
Nivå:	Avancerad nivå
Termin/år:	Vt/2022
Handledare:	Niclas Hagen
Examinator:	Christopher Kullenberg

Abstract

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Evidensbaserad praktik, teori, kontext
Nivå:	Avancerad nivå
Termin/år:	Vt/2022
Handledare:	Niclas Hagen
Examinator:	Christopher Kullenberg
Nyckelord:	Arbetsmarknad, expertis, objektivitet, relevans

Syfte:	Syftet med denna uppsats är att undersöka förutsättningarna för att tillämpa evidensbaserad praktik i ett arbetsmarknadspolitiskt sammanhang som karakteriseras av en avsaknad av bindande regler och bristfälligt vägledande stöd från myndigheter. För att uppfylla ovanstående syfte avser jag att med hjälp av etnografisk metod undersöka utformningen och genomförandet av det praktiska arbetet på en arbetsmarknadsenhet i en svensk glesbygdskommun.
Teori:	Arbetet i en praktisk verksamhet kan skilja sig åt beroende på vilket bakomliggande objektivitetsideal som har satt sin prägel på verksamheten. Objektivitetsideal präglar en verksamhet i form av graden av tillit som tilldelas enskilda aktörer. Tilliten till enskilda aktörer kan utläsas i det professionella handlingsutrymmet samt förekomsten av formaliseringar och standardiseringar, vilka kan sägas begränsa enskilda aktörers möjligheter att påverka arbetet.
Metod:	Detta är en empirisk fallstudie med observationer och intervjuer som metod
Resultat:	Arbetsmarknadsenhetens arbete är av komplex natur. Arbetet inkluderar vanligen flertalet lokala och regionala aktörer. Samverkan med andra aktörer kan fylla en funktion för kvalitetssäkring av den kunskap som är ämnad att implementeras i verksamheten och således påverka det praktiska arbetet. Samverkan karaktäriseras av flexibilitet och medför en möjlighet till situationsanpassning men ställer samtidigt höga krav på de enskilda aktörerna. Att implementera evidensbaserad praktik inom detta område är att anse som en utmaning.

Förord

I detta förord vill jag rikta min tacksamhet till förvaltningschefen, enhetschefen och handläggaren på arbetsmarknadsenheten i den icke namngivna kommunen som gjorde denna uppsats möjlig samt min handledare Niclas Hagen som bidragit med stöd och vägledning genom hela processen.

Innehållsförteckning

Bakgrund	1
Syfte och frågeställningar.....	3
Uppsatsens disposition	3
Tidigare forskning: Evidensbaserad praktik.....	3
Evidensbaserad praktik inom barn- och ungdomsvården i Sverige	3
EBP för att främja arbete med social hållbarhet och folkhälsa	4
EBP för att främja läsförståelse.....	5
Kritik mot det evidensbaserade förhållningssättet	6
Teoretiskt ramverk	6
Disciplinär och mekanisk objektivitet.....	7
Disciplinär objektivitet och erfarenhetsbaserad expertis.....	7
Mekanisk objektivitet och begränsning av erfarenhetsbaserad expertis.....	9
Metod	11
Förförståelse	11
Insamling av empiriskt material	11
Transkribering och analys av empiriskt material	12
Etik	12
Avgränsningar	12
Resultat och analys.....	14
Koordination.....	14
Dialog.....	16
Flexibilitet	19
Diskussion	21
Framtida forskning	24
Referenslista.....	25
Bilagor.....	
Bilaga 1. Intervjuguide.....	

Bakgrund

Tidigt i december 2021 skickade jag ett mail till enhetschefen för arbetsmarknadsenheten i en av landets nordliga glesbygdskommuner med en förfrågan om att samla in information om arbetet i verksamheten. Ungefär tre månader senare sitter jag på en konferensstol i ett kontor och samtalar med enhetschefen. Enhetschefen förklarar för mig att enhetens primära syfte är att främja arbetslösa individers möjligheter till arbete på den reguljära arbetsmarknaden eller återgång till studier. Enligt Sveriges kommuner och regioner - SKR (2021 s. 33) är det kommunala arbetsmarknadspolitiska arbetet jämförbart mellan alla landets kommuner då de hanterar gemensamma samhällsutmaningar såsom ungdomsarbetslöshet och etablering av nyanlända. Just arbetsmarknadsenheten i denna kommun föreföll som intressant då jag blivit informerad om att enheten nyligen bildats och således inte borde vara bunden av historiska organisatoriska traditioner. Enhetens aktörer bör således haft möjlighet att själv formulera sin arbetsmetodik. Kommunen som arbetsmarknadsenheten tillhör kommer inte att namnges i denna studie för att stärka anonymiseringen (se uppsatsens metoddel). För att undvika att den information som presenteras enbart uppfattas som denna kommuns egenheter vill jag istället att fokus riktas mot den kunskap som denna uppsats framställer. Denna kunskap kommer förhoppningsvis att vara överförbar till andra verksamheter med likvärdiga förutsättningar.

Enligt Arbetsmarknadsutredningen (2017 s. 172) är arbetsmarknadspolitiken främst ett statligt ansvar. I jämförelse med andra välfärdsområden har kommunen, enligt Arbetsmarknadsutredningen (2017 s. 184), förhållandevis få skyldigheter inom detta område. Arbetsmarknadsutredningen framhåller att det kommunala arbetsmarknadspolitiska arbetet regleras av lagen (1944:475) om arbetslöshetsnämnd samt socialtjänstlagen (2001:453). Enligt lagen (1944:475) om arbetslöshetsnämnd har varje kommun en skyldighet att ha en arbetslöshetsnämnd. Arbetslöshetsnämndens uppgift är att vidta eller på annat sätt främja kommunala åtgärder för att förebygga eller minska verkningarna av arbetslöshet. Enligt 3 kap. 2 § socialtjänstlagen (2001:453) ska den kommunala socialnämnden främja den enskildes rätt till arbete, bostad och utbildning. Trots det begränsade kommunala ansvaret deltog ungefär 96 300 individer, enligt SKR (2021 s. 6), i diverse arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Sverige år 2020. Det kommunala arbetsmarknadspolitiska arbetet regleras eller vägleds, enligt SKR (2021 s. 5), inte heller i någon nämnvärd utsträckning av myndigheter som till exempel Socialstyrelsen eller statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU). Det är upp till den enskilda kommunen att utforma sitt arbetsmarknadspolitiska arbete samt dess omfattning. Det innebär att även om den övergripande målsättningen med arbetet till stor del är gemensam för de flesta kommuner kan vägen till målet skilja sig åt. Den påtagliga avsaknaden av bindande regler och vägledning från myndigheter skapar förutsättningar för ett dilemma som varenda kommun tvingas att hantera. I den ena vågskålen finns de arbetslösa individerna med särskilda behov och förutsättningar. I den andra vågskålen har vi osäkerheten i det arbetsmarknadspolitiska arbetets effekt samt dess ekonomiska värde. Risken att åtgärderna är verkningslösa eller, i värsta fall, motverkande måste vägas mot risken för att medborgare faller mellan stolarna och allt längre ner i det offentliga skyddssystemet.

Det kommunala arbetsmarknadspolitiska arbetet utvärderas, enligt Bergmark, Bergmark och Lundström (2011 s. 123), vanligen med hjälp av utfallsmått som till exempel individens inkomstnivå. Författarna understryker att det även finns flertalet andra utfallsmått som kan vara av betydelse såsom hur arbetslösa upplever sitt deltagande i arbetsmarknadsprogram eller åtgärder. Enligt Bergmark et al. (2011 s. 124) är det även få arbetsmarknadspolitiska program eller åtgärder som lyckas identifiera och hantera alla effekter som de kan medföra. Sundell och Ogden (2013 s. 21) menar att det är upp emot ”flera hundra tusen” svenskar som årligen berörs av psykosociala och pedagogiska interventioner, vilka i de flesta fall inte är underbyggda av kunskap såsom vetenskaplig forskning. Såsom indikeras av Bergmark et al. (2011 s. 123-124) finns det inget “bestämt” sätt för hur det kommunala arbetsmarknadspolitiska arbetet ska utvärderas. Enhetschefen berättar att det är komplicerat att utvärdera om det arbetsmarknadspolitiska arbetet bidrar till det övergripande syftet då varje individ har individuella förutsättningar och motiv, vilket är avgörande för hur olika åtgärder kommer att

påverka deras möjligheter att ta ett arbete eller återgå till studier. Det kommunala arbetsmarknadspolitiska arbetets komplexitet uttrycks väl i ett citat av handläggaren på arbetsmarknadsenheten: ”det finns ju en viss oro av att man famlar i mörker”.

Ett tillvägagångssätt för att reducera risken för godtyckligt beslutsfattande och att ineffektiva, eller till och med skadliga åtgärder eller program erbjuds inom socialt arbete är, enligt Socialstyrelsen (2020 s. 10), att implementera evidensbaserad praktik - EBP. Socialstyrelsen definierar EBP som ”en medveten och systematisk användning av flera kunskapskällor för val av insatser: den bästa tillgängliga kunskapen, personens erfarenheter och önskemål, personens situation och kontextuella omständigheter samt den professionelles expertis.” Den ”bästa tillgängliga kunskapen” som Socialstyrelsens (2020 s. 12) främst syftar till är vetenskaplig kunskap som beskriver vilken typ av effekt som kan förväntas av en specifik intervention eller åtgärd. Dock finns det inte alltid vetenskaplig kunskap att tillgå om en specifik intervention och dess effekt. En sådan situation ska, enligt Socialstyrelsen, hanteras genom att inkludera andra former av kunskap i beslutsunderlaget som till exempel lokal kunskap som tagits fram inom specifika verksamheter utifrån olika typer av systematiska uppföljningsarbeten. Mallen för evidensbaserad praktik som Socialstyrelsen (2020 s. 13) presenterar består av fem steg:

1. Tydliggöra frågeställningar
2. Sökning efter bästa tillgängliga kunskap
3. Värdera den insamlade kunskapen
4. Välja insats
5. Följa upp resultatet och utvärdera

Socialstyrelsens förhållningssätt till det praktiska tillvägagångssättet gällande EBP har, enligt Bergmark et al. (2011 s. 45), varit varierande under 2000-talets första årtionde. Under vissa tidsperioder har Socialstyrelsen förespråkade modeller som kritisk bedömning och under andra perioder har budskapet varit mer uppgivet och frågande om huruvida det är möjligt för socialarbetare att förstå vetenskaplig metod. Utvecklingen av EBP i Sverige har, enligt Bergmark et al. (2011 s. 44), framför allt drivits på av den nationella centralbyråkratin och inte av professionella aktörer, vilket varit fallet i andra länder. Normativa krav gällande EBP från myndigheter såsom Socialstyrelsen har, enligt Bergmark et al. (2011 s. 134), resulterat i att många administratörer och politiska beslutsfattare okritiskt anammat EBP utan vidare reflektion över vad EBP egentligen innebär. Enligt Bergmark et al. (2011 s. 154) innebär detta i flertalet fall att aktörer enbart klär sig i ett organisatoriskt mode medan det som finns under ytan och som utgör organisationens kärna förblir oförändrad.

Det arbete som en kommunal arbetsmarknadsenhet bedriver kan, utifrån ovan nämnda förutsättningar, skilja sig på ett betydande sätt mellan olika kommuner. I denna undersökning kommer jag, med hjälp av etnografi, undersöka det arbetsmarknadspolitiska arbetet i en glesbygdskommun i norra Sverige där det arbetsmarknadspolitiska arbetet bedrivs i mindre skala i jämförelse med landets storstadskommuner. Utgångspunkten för denna studie är således en verksamhet med ett, som jag i denna bakgrundbeskrivning försökt att påvisa och redogöra för, komplext uppdrag i en specifik lokal kontext med få aktörer ansvariga för beslutsfattandet. Det är en utgångspunkt som skiljer sig från mer ”typiska” sammanhang för evidensbaserad praktik, såsom hälso- och sjukvården eller socialtjänsten, men likväl ett sammanhang som evidensbaserad praktik kan komma att införas i. Denna studie tar sin utgångspunkt i antagandet om att kunskap inte är entydig. Det vill säga att sociala standarder, arbetsmetoder och normer är avgörande för vilken typ av kunskap som produceras och uppmärksammas samt vilken kunskap som desavoueras. Att kunskapsproduktion är en social aktivitet är, enligt Sismondo (2010 s. 10-11), ett grundantagande inom teknik- och vetenskapsstudier (STS).

Denna studie tar sålunda en ansats i att studera förutsättningarna för evidensbaserad praktik i en verksamhet med förutsättningar som beskrivs ovan.

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att undersöka förutsättningarna för att tillämpa evidensbaserad praktik i en verksamhet som jag anser dels karakteriseras av en avsaknad av bindande regler och bristfälligt vägledande stöd från myndigheter, dels utförs i en kontext där sådana organisatoriska förutsättningar som ekonomiska resurser samt verksamhetens storlek är begränsade. För att uppfylla ovanstående syfte avser jag att med hjälp av etnografisk metod undersöka utformningen och genomförandet av det praktiska arbetet på en arbetsmarknadsenhet i en svensk glesbygdskommun. Utifrån en analys av denna etnografiska empiri avser jag att besvara följande specifika frågeställningar:

1. Vilka kunskapskällor används i det vardagliga arbetet på arbetsmarknadsenheten som undersöks i denna studie?
2. Hur legitimeras dessa kunskapskällor i relation till arbetsmarknadsenhetens uppgift och dess organisatoriska förutsättningar?
3. Hur kan dessa kunskapskällor, på grundval av uppsatsens empiriska material, analyseras och värderas i relation till evidensbaserad praktik?
4. Vilka möjligheter och risker finns det i arbetsmarknadsenhetens arbetssätt i relation till evidensbaserad praktik?

Uppsatsens disposition

I följande avsnitt presenteras tidigare forskning, vilket följs av ett avsnitt där uppsatsens teoretiska ramverk presenteras och diskuteras. I avsnitt fyra redogör jag för metodiken i insamlingen och analysen av det empiriska materialet. Resultat och analys av det empiriska materialet utgör studiens femte avsnitt. Uppsatsens avslutande avsnitt utgörs av en diskussion där uppsatsens frågeställningar besvaras och där uppsatsens syfte diskuteras i ljuset dessa frågeställningar.

Tidigare forskning: Evidensbaserad praktik

I detta avsnitt presenteras en redogörelse av tidigare forskning gällande evidensbaserad praktik inom svensk socialtjänst och kommunalt folkhälsoarbete. Sedan följer ett exempel på misslyckad kunskapsöverföring inom det amerikanska skolväsendet och avslutningsvis presenteras kritik mot det generella idealet om evidensbaserad praktik

Evidensbaserad praktik inom barn- och ungdomsvården i Sverige

Enligt Gegner, Righard och Denvall (2019 s. 157-158) genomfördes det mellan åren 2009 och 2016 en statligt driven satsning för att implementera EBP inom den svenska socialtjänsten. För att främja implementeringsarbetet inom missbruks- och beroendevården, äldreomsorgen, den sociala barn- och ungdomsvården, stöd till personer med funktionsnedsättning samt e-Hälsa tillsattes det regionala utvecklingsledare. Enligt författarna bestod implementeringsarbetet av flertalet förutbestämda fokuspunkter såsom systematisk uppföljning och implementering av nationella kunskapsprodukter. Utvecklingsledarnas uppdrag var, enligt Gegner et al. (2019 s. 159-160), att definiera och konkretisera regionala handlingsplaner för att vägleda kommunerna i processen att implementera EBP. Enligt författarna utgick dock utvecklingsledarna från helt skilda definitioner av EBP i deras respektive projekt. Utvecklingsledarens skilda uppfattningar om EBP är, enligt Gegner et al. (2019 s. 167), en indikation på detta begrepps komplexitet och tøjbarhet. Enligt författarna var begreppets innehåll beroende av den lokala kontext som omgärdat begreppets olika användare. EBP:s

betydelse har således varit beroende av användarens förståelse, kontextuella sammanhang och motiv. En slutsats som författarna gör är att användarnas möjlighet att anpassa EBP:s innehåll utifrån den lokala kontexten kan vara en betydande faktor för att det överhuvudtaget ska vara möjligt att implementera EBP i ett sådant komplext område som projektet avsåg. Enligt Gegner et al. (2019 s. 169) är det möjligt att en mer stringent definition av EBP skulle missgynna kunskapsutvecklingen inom fält som till exempel socialt arbete på grund av fältets komplexa och kontextberoende natur. Varje individ har individuella personliga och situationella förutsättningar som är avgörande för hur olika åtgärder kommer att påverka dem. I verksamheterna och det praktiska arbetet ute i kommunerna verkar det, enligt Gegner et al. (2019 s. 168), som att EBP framförallt fungerat som en modell för styrning av det sociala arbetet och inte som en modell för kunskap. Detta skulle, enligt Gegner et al. (2019 s. 169), kunna förstås utifrån att EBP främst är att anse som en teoretisk konstruktion med en smal förståelse för den kunskap som används inom socialt arbete såsom erfarenhetsbaserad kunskap.

EBP för att främja arbete med social hållbarhet och folkhälsa.

Pistone och Sager (2020) har under 2018 och 2019 undersökt två projekt i Skaraborgs kommun med syfte att främja arbetet kring social hållbarhet och folkhälsa. Projekten utgick från en samverkansmodell där kommunen, enligt Pistone och Sager (2020 s. 10), på ett systematiskt tillvägagångssätt skapat plattformar för samverkan mellan diverse aktörer med jurisdiktion över arbetet med folkhälsa. De vägledande principerna i forskarnas arbete var att undersöka hur verksamheten arbetar utifrån samverkansmodellen, hur detta arbetssätt förhåller sig till olika modeller för evidensbaserad samt belysa vilka för- och nackdelar det finns med arbetssättet. Pistone och Sager (2020 s. 5) anser att arbetet i Skaraborg skiljer sig från klassisk evidensbaserad som vanligtvis eftersträvar en linjär kunskapsstyrning. En linjär kunskapsstyrning syftar, enligt Pistone och Sager (2020 s. 6), till att kunskap direkt överförs från forskning till tillämpning i en praktisk verksamhet. Samverkansmodellen som används i Skaraborg syftar, enligt Pistone och Sager (2020 s. 5), till att fånga upp olika typer av kunskap såsom erfarenhetsbaserad kunskap, vetenskaplig kunskap och beprövad erfarenhet som betydelsefulla aktörer kan besitta. Författarna anser att modellen har bidragit till utvecklingen av en slags kunskapsekologi då lokala aktörer naturligt producerar kunskap genom ett systematiskt utbyte med varandra.

Enligt Pistone och Sager (2020 s. 10) kan samverkansmodellen i Skaraborg ses som ett exempel på evidensbaserad som utgår från teorin om översättningar. Till skillnad från linjär kunskapsstyrning utgår denna teori, enligt Pistone och Sager (2020 s. 9), från att det inte är möjligt att överföra kunskap direkt från forskningen till verksamheten. Kunskap som är producerad i en kontext behöver "översättas" för att kunna implementeras i en annan. I vanliga fall är det inte möjligt för en verksamhet att fastställa orsakssamband med samma validitet som är möjligt i till exempel randomiserade kontrollerade studier men det innebär inte, enligt Pistone och Sager (2020 s. 15), att lokalt producerade kunskapsunderlag helt och hållet saknar validitet. Enligt Pistone och Sager (2020 s. 10) har samverkansmodellen i Skaraborg resulterat i att aktörer som skiljer sig genom skilda yrkesroller samt genom skilda samhällsnivåer möts i syfte att ställa relevanta erfarenheter mot varandra. Författarna beskriver detta som en alternativ väg till kvalitetssäkring och skapandet av legitimitet. Den funktion som samverkan, enligt författarna, utgör är således möjligheten att integrera olika perspektiv, erfarenheter, kunskapsanspråk och motivbilder med varandra för kritisk värdering. Sociala formaliseringar är, enligt Pistone och Sager (2020 s. 21), en central aspekt i denna samverkan för möjligheterna till en fungerande dialog. Enligt Pistone och Sager (2020, s. 20) anger en social formalisering vem eller vilka aktörer, som ska utföra någonting eller delta i någon typ av aktivitet samt hur relationen dem emellan ska se ut. En social formalisering anger inte specifikt hur någonting ska utföras utan det är upp till aktörerna att avgöra. Pistone och Sager (2020 s. 27) sammanfattar Skaraborgs samverkansmodell som ett föredömligt exempel på komplex evidensbaserad. Författarna hävdar att modellen, utifrån dennes möjlighet till integrering av diverse perspektiv, erfarenheter, kunskap och motiv, utgör ett föredöme för implementering av EBP inom komplexa arbetsområden.

EBP för att främja läsförståelse

Enligt Cartwright och Hardie (2012 s. 4) hade ungdomar i Kaliforniens förhållandevis låga betyg i jämförelse med andra delstater under 1990-talet, speciellt gällande läsförståelse. Ett framstående och populärt förslag för att vända denna trend var att minska storleken på antalet elever som gick i samma klass. Förslaget stämde även överens med flertalet accepterade bakomliggande mekanismer som att barn lär sig bättre vid mer uppmärksamhet från lärare. Beslutsfattarna i Kalifornien vände sig också mot delstaten Tennessee där det ett årtionde tidigare genomförts en randomiserad kontrollerad studie som påvisat att elever i mindre klasser presterade bättre än sina skolkamrater i större klasser. Förslagets popularitet och "bevisade" effekt resulterade i att ett projekt för mindre skolklasser initierades i Kalifornien. Enligt Cartwright och Hardie kunde dock det efterföljande utvärderingsarbetet av projektet inte påvisa en ökad läsförståelse. Cartwright och Hardie (2012 s. 56) hävdar att en randomiserad kontrollerad studie har en förmåga att påvisa kausalitet - men enbart inom studiesituationen. Cartwright och Hardie förklarar den uteblivna effekten med en avsaknad av INUS-villkor ("Insufficient but Necessary part of an Unnecessary but Sufficient condition for producing a contribution to the effect"). Cartwright och Hardie (2012 s. 63) menar att INUS-villkor utgör en förutsättning för att kunna överföra kunskap från en kontext till en annan. Författarna anser att alla lokala bakgrunds- eller stödfaktorer som varit aktuella i produktionskontexten även måste vara närvarande i kontexten för implementering. INUS-villkor kan definieras enligt följande resonemang: en vetenskaplig studie påvisar att intervention X har resulterat i Y. Det uppvisade sambandet mellan X och Y kanske har varit beroende på stödfaktorerna A och B. För att sambandet mellan X och Y ska kunna överföras till en annan kontext måste således även A och B vara närvarande. Enligt Cartwright och Hardie (2012 s. 57) kan således mindre skolklasser spela en kausal roll för förhöjda akademiska resultat men för detta krävs att alla INUS-villkor finns tillgängliga - vilket inte var fallet i Kalifornien.

Enligt Cartwright och Hardie (2012 s. 65) var tillgänglighet till lokaler och lärare INUS-villkor som inte var närvarande i Kalifornien under 1990-talet. Den randomiserade kontrollerade studien som genomfördes i Tennessee inkluderade enbart skolor som hade tillräckligt med lokaler för mindre skolklasser. En sådan tillgång till lokaler fanns, enligt Cartwright och Hardie, inte i Kalifornien. Då det fanns tillgång till extra klassrum höll dessa klassrum inte likvärdig kvalitet som ordinarie lokaler eller upptog plats från andra aktiviteter som skulle kunna vara betydelsefulla för akademiska resultat såsom idrott, estetiska ämnen eller specialundervisning. Cartwright och Hardie beskriver vidare att Tennessee även hade tillgång till tillräckligt många kvalificerade lärare för att kunna reducera klasstorlekarna, vilket inte var fallet i Kalifornien. Tusentals nya lärare rekryterades för att fylla behovet och en stor del av dessa var inte kvalificerade. Projektet föll, enligt Cartwright och Hardie, i fällan att misslyckas med att hitta och identifiera alla stödfaktorer som var nödvändiga för att producera den eftersträvarvärda effekten. Denna sökprocess har Cartwright och Hardie (2012 s. 61) namngivit som horisontell sökning. I jakten på INUS-villkor kan beslutsfattare även använda sig av det som Cartwright och Hardie (2012 s. 83) benämner som vertikala sökningar. Vertikala sökningar syftar till att finna en gemensam nivå för två kausala principer. Cartwright och Hardie (2012 s. 79) exemplifierar genom att beskriva en hammarklo samt en gungbräda. Respektive funktion kan förstås som två skilda kausala principer. En hammarklo drar ut spikar medan en gungbräda kan användas för att lyfta upp en vikt om en tyngre vikt placeras på den motsatta sidan. På denna abstraktionsnivå har principerna ingenting gemensamt men författarna förklarar att principerna kan mötas på en högre abstraktionsnivå och förenas i den kausala principen om hävstång. Det vill säga, i en förenklad mening, att en hävstång kan användas för att förflytta en sten som i andra fall vore orubblig. I fallet med hammarklon och gungbrädan möjliggör hävstången spikutdragningen samt gungningen. Avslutningsvis betonar Cartwright och Hardie (2012 s. 66) att beslutsfattarna i Kalifornien även föll i en mindre uppenbar fälla. De misslyckades nämligen med att överväga andra möjliga insatser som kunde vara mer relevanta för den situation som delstaten befann sig i under den tidsperioden.

Kritik mot det evidensbaserade förhållningssättet

Enligt Bornemark (2018 s. 132) har den metodologiska debatten inom samhällsvetenskapen tippat över i en tydlig fördel för det realistiska, eller "objektiva", perspektivet på världen. De antaganden om mätbarhet och sanning som numera genomsyrar samhällsvetenskapen är, enligt Bornemark (2018 s. 135), inte förenligt med den komplexa verkligheten eftersom de bortser från det unika som konstituerar diverse situationer i olika tider och kontexter. Bornemark (2018 s. 268) beskriver vidare att vår blinda tillit till det neutrala och objektiva bidrar till osynliggörande av motiv och agendor bakom kunskapsproduktion samt av den kunskap som skulle vara möjlig att erhålla med andra förhållningssätt. Bornemark (2018 s. 201) hävdar att naturvetenskapens syften och metoder tränger ut det som gör samhällsvetenskapen unik: människan. Sager och Pistone (2019 s. 100) instämmer att det finns exempel då kunskap sorteras och värderas utifrån positivistiska ideal, vilket helt utelämnar den mänskliga komplexiteten. Den tes som Bornemark förmedlar riskerar, enligt Sager och Pistone (2019 s. 101), dock att bidra till en förenkling av den övergripande debatten. Författarna hävdar att användningen av begrepp som positivism i syfte att kategorisera och beskriva verksamheter och arbetssätt riskerar att osynliggöra nyansskillnader och således polarisera debatten ytterligare.

I bakgrundsarbetet till denna uppsats blev det uppenbart att det, till stor del, saknas tidigare forskning som framfört kritik mot EBP som är överförbart till den typ av verksamhet som denna studie avser att undersöka. Den kritik på evidensbaserad som lyfts fram i detta syfte är främst hämtade från hälso- och sjukvårdens område. Enligt Sackett et al. (1996 s. 71) är den kritik som riktats mot evidensbaserad inom hälso- och sjukvården vanligen baserad på antagandet om att arbetsmetodiken enbart lanserades i syfte att pressa ned kostnaderna och undertryckta professionellt handlingsutrymme. Timmermans och Mauck (2005 s. 3) tillägger att kritiker av evidensbaserad inom hälso- och sjukvården vanligen är av uppfattningen att professionella måste tillåtas ett handlingsutrymme för att kunna vårda patienter på det mest optimala sättet. Författarna vidareutvecklar sitt resonemang och understryker att standardiseringen av det vardagliga arbetet antas resultera i en kompetensavveckling bland professionella, vilket i sin tur utmynnar i bristande kvalitet och säkerhet för patienterna. Enligt Greenhalgh, Howick och Maskrey (2014 s. 5) har inte evidensbaserad inom hälso- och sjukvården lyckats med att lösa de problem som det konstruerades för att lösa. Det vill säga att eliminera bias och godtycklighet. Enligt författarna har det enbart resulterat i att det har blivit svårare att upptäcka. Det komplexa samspelet mellan ekonomi, politik, teknologi och vinstintresse som genomsyrar hälso- och sjukvården har, enligt författarna, vaggat in förespråkarna i en falsk trygghet av objektivitet.

Kritiken kan sammanfattas som följande: begränsning av professionellt handlingsutrymme, kompetensavveckling av professionella, övertro till standardiseringar samt osynliggörandet av människan och den lokala kontextens betydelse.

Teoretiskt ramverk

I detta avsnitt kommer uppsatsens teoretiska utgångspunkter att presenteras och diskuteras med avseende på dels de möjligheter som detta ramverk ger för att ge en fördjupad förståelse av uppsatsens empiriska material, dels dess begränsningar. Uppsatsens teoretiska utgångspunkt består av teoretiska specifikationer av det vetenskapsteoretiska begreppet objektivitet samt teoretiska specifikationer av olika typer av expertis. Genom att utgå från dessa teoretiska specifikationer och dess åtföljande begreppsbyggnad kan uppsatsen ge en djupare förståelse för vilken kunskap aktörer inom den studerade arbetsmarknadspolitiska enheten använder i sitt vardagliga arbete och på vilket sätt de legitimerar denna kunskap. Genom detta teoretiska ramverk kommer uppsatsen också att kunna värdera aktörernas kunskapsanvändning i relation till EBP samt diskutera möjligheter och risker med den typen av kunskapsanvändning. Uppsatsen kommer specifikt att använda begreppen disciplinär objektivitet, mekanisk objektivitet och erfarenhetsbaserad expertis.

Samtidigt är det av betydelse att understryka att detta enbart är *en* lins som det är möjligt att observera och analysera verksamhetens arbete ur. Att rikta fokus mot just objektivitet, och till viss mån expertis, i det teoretiska ramverket innebär att denna studie producerar *en* typ av kunskap om det arbetsmarknadspolitiska arbetet i denna kommun. En annan bild skulle kunna vara framträdande ifall det teoretiska ramverket utgjordes av exempelvis en begreppsbildning om olika typer av kunskapssyner eller organisationslogiker. Mitt val av objektivitet grundar sig inte i en skepsis mot teorier som beskrivs ovan utan i en övertygelse om att objektivitet är den mest centrala aspekten i verksamhetens arbete. Denna övertygelse grundar sig i otaliga samtal jag haft med bland annat HR-specialister, projektledare, verksamhetsutvecklare, enhets- och förvaltningschefer i diverse organisationer som beskriver varierande systematiserade arbetssätt som alla ska garantera objektivitet i just deras verksamhet. Teorier om kunskapssyner eller organisationslogiker hade likväl kunna vara denna studies teoretiska utgångspunkt men de förefaller inte vara lika centrala och generella för verksamheter av den typ som studeras på grund av dennes småskalighet. Det finns få beslutsfattande aktörer inom det arbetsmarknadspolitiska arbetet i denna kommun som kan komma i konflikt med varandra och således skapa en ”spänning” mellan olika kunskapssyner eller organisationslogiker. Det är svårt att tänka sig en organisation eller enskild aktör som skulle vilja vara eller utge sig för att vara någonting annat än objektiv då dess motsats främst är associerad med godtycklighet och personliga motiv. Arbetet i en verksamhet bör således alltid utgå från ett specifikt ideal om objektivitet, även om det inte är ett uttalat ideal inom verksamheten.

Disciplinär och mekanisk objektivitet

För att argumentera för det teoretiska ramverket måste objektivitet, som begrepp, tydliggöras och sättas i kontext. Enligt Porter (1995 s. 3) är objektivitet ett begrepp som instinktivt aktiverar starka känslor men som sällan definierat på ett tillfredsställande sätt. Porter (1995 s. 3) menar att vi vanligen, i en filosofisk mening, hänvisar till objektivitet som förmågan att avspegla fenomen i naturen. Det vill säga att en aktör anses vara objektiv då hen kan fånga in ett fenomen i naturen så som det är utan att förvanska det. Ett fenomen ska beskrivas på samma sätt oavsett vem som beskriver det eller i vilken tid och kontext som fenomenet observerats. Inom området för arbetsmarknadspolitik skulle ett sådant perspektiv på objektivitet innebära ett strävande efter evidens som antas fånga in fenomen som är förekommande i alla kommuner, i alla tider. Det kan handla om att arbetsmarknadsåtgärd X resulterar i utfall Y för den arbetslöse i både Jokkmokk och Gnesta kommun år 2022 och år 2062. Huruvida det är möjligt att fånga in sådan ”universell”, eller gränsöverskridande, kunskap samt huruvida sådan kunskap överhuvudtaget existerar har, enligt Porter (1995 s. 11), varit föremål för vetenskapsteoretisk debatt sedan en lång tid tillbaka.

Disciplinär objektivitet och erfarenhetsbaserad expertis

Porter (1995 s. 11) beskriver disciplinär objektivitet som ett alternativt perspektiv på från den mer ”allmänna” definitionen på objektivitet som presenteras i stycket ovan. Porter definierar disciplinär objektivitet som att specialister inom en disciplin, genom dialog, diskuterar möjliga standarder att efterleva i syfte om att åstadkomma konsensus. Det vill säga att relevanta aktörer inom ett fält sätter sig ner och diskuterar diverse frågor för att i en kompromiss komma fram till vilka standarder som alla inom fältet ska efterleva i fortsättningen. Det individuella omdömet begränsas således till ett gruppomdöme. En sådan konsensus är dock, enligt Porter (1995 s. 4), svåruppnåelig i praktiken och förblir för det mesta ett ideal. Detta är en anledning till att det mekaniskt objektivitetsideal (se nedan) är mer vanligt förekommande i praktiken. Enligt Porter (1995 s. 214) finns det även en bristande tillit till professionell expertis som aldrig kan hanteras till fullo. Den bristande tilliten uttrycks, enligt Knaapen (2013 s. 688), i typiska evidenshierarkier då professionell expertis vanligen återfinns längst ner i hierarkin.

Skepsis mot kunskap baserad på professionell expertis har inte uppstått ur tomma intet. Enligt Howick (2011) är den medicinska historien fylld av exempel som belyser riskerna med att inte underbygga kunskapsunderlag med andra typer av evidens än expertis. Howick (2011 s. 137) redogör för ett sådant exempel genom att beskriva hur barnläkaren Benjamin Spock under 1950-talet började rekommendera

nyblivna föräldrar att spädbarn bör sova på mage. Enligt Howick var detta inte var en rekommendation som Spock drog ur sitt hölster på måfå utan Spock använde sig av sin professionella expertis och formulerade en rekommendation baserad på vad som ansågs vara en rimlig mekanism: risken av att kvävas av uppstötningar är större vid sovande i ryggläge. Enligt Howick (2011 s. 138) var dock mekanismen baserad på vuxna människors risk att kvävas av uppstötningar i ett påverkat tillstånd. Denna mekanism var välkänd och allmänt accepterad, vilket var en bidragande faktor till att Spocks rekommendation inte ifrågasattes i någon vidare utsträckning förrän 1980-talet då flertalet vetenskapliga studier kunde påvisa ett samband mellan spädbarn som sov på mage och plötslig spädbarnsdöd (sudden infant death syndrome - SIDS). Howick förklarar att mekanismen som låg till grund för Spocks rekommendation inte delas av spädbarn som, till skillnad från alkohol- eller drogpåverkad vuxna, är skickliga på att spotta ut eller svälja uppstötningar som kan förekomma. Spock hade således inte lyckats med att identifiera de korrekta mekanismerna som spelade in i sammanhanget. Att expertis och konsensusmetoder understundom trots allt inkluderas i kunskapsunderlag för riktlinjer inom hälso- och sjukvården är, enligt Knaapen (2013 s. 700), inte en indikation på att expertis trots allt är fullt accepterad. Den utbredda verksamhetstrenden som utgörs av mätbarhet och regelefterlevnad samt krav på transparens tyder, enligt Knaapen, på en bristande tillit till professionella experter.

Trots skepsis mot professionell expertis finns det en aspekt av denna expertis som är svår att ersätta: erfarenhet. Enligt Collins och Evans (2009 s. 23) måste en aktör vara interaktiv och leva i det sammanhang och den kultur som utgör ett specialistområde för att kunna erhålla en hög nivå av erfarenhetsbaserad expertis om denna. Det är inte tillräckligt att "läsa" sig till kunskap om området. Om vi enbart vet hur en löpare har möjlighet att förflytta sig på ett schackbräde har vi kunskap som Collins och Evans (2009 s. 19) anser är möjlig att erhålla genom att läsa baksidan av en mjölkkartong eller etiketten på en ölflaska. Vi vet hur löparen får röra sig men det tillåter inte oss göra särskilt mycket mer än någon annan som inte har den kunskapen. Vi har inte kunskap om när och hur det kan vara en bra idé att flytta löparen. Att ta del av information om vetenskapliga områden genom massmedia eller populärvetenskaplig litteratur kan, enligt Collins och Evans (2009 s. 19-20), bidra till en slags "populärförståelse" för området. De betonar att kunskap av denna sort undanskymmer detaljer samt osynliggör tvivel och osäkerheter, vilka är uppenbara för områdets djupt insatta experter. Att vända sig till primärkällor som vetenskapliga studier för kunskap resulterar, enligt Collins och Evans (2009 s. 22), i en tunn och ibland missledande bild av det vetenskapliga läget. Det kan dock medföra en känsla av förståelse och bemästrande av det tekniska innehållet men det är sällan som detta faktiskt är fallet. Förutom svårigheten att ta till sig betydelsen i det tekniska innehållet och säkerheten i resultatet krävs det, enligt författarna, även insyn i den vetenskapliga gemenskapen för att avgöra vilken litteratur som är betydelsefull och vilken som kan bortses ifrån. De tre sorterna av kunskap som beskrivs ovan erhålls, enligt Collins och Evans (2009 s. 23-24), genom läsning och praktisk erfarenhet, vilket är förutsättning för att erhålla den expertis som krävs för att, som aktör, kunna påverka och bidra till innehållet inom en disciplin. Denna typ av expertis benämner författarna som "bidragande expertis". Det finns således element av erfarenhetsbaserad expertis som är svår att ersätta med andra kunskapskällor.

Den förhöjda kravbilderna på evidens i kunskapsunderlag är inte begränsad till hälso- och sjukvården utan kan även, enligt Porter (1995 s. 7), överföras till frågor om offentliga förvaltning. Beslut inom offentlig förvaltning kan till och med uppfattas som odemokratiska om de enbart är baserade på ett erfarenhetsbaserat omdöme. Enligt Porter (1995 s. 212-213) har allt fler börjat förespråka definierade och uttalade metoder framför professionell expertis då dessa metoder antas reducera godtycklighet. Även om det, enligt Porter, finns en uppsjö av evidens som talar för regelefterföljande och begränsning av det professionella handlingsutrymmet hävdar Porter att denna samling av evidens enbart påvisar att det kvantifierbara har en tydlig fördel mot det mänskliga omdömet i kvantifierad värld. Det vill säga att en dator naturligtvis har en fördel mot människan inom områden som är kvantifierade och regelbaserade. Det är till exempel ingen överraskning att en kalkylator är bättre på

multiplikation än de flesta människor eller att en dator är bättre på att avläsa ett kvantifierat diagnostikverktyg än de flesta läkare. En fördel med att förlita sig på regler och kvantifierade mått är, enligt Porter (1995 s. 214), att de, på ett mer framstående och upplevt lättbegripligt, kan jämföras med andra, liknande källor. Det innebär dock inte, enligt Porter, att de kan ersätta expertis. Däremot fyller det en viktig funktion i upprättandet av ett gemensamt språk mellan professionella. Gemensamma regler och mått utgör, enligt Porter, grunden för att professionella ska kunna förhålla sig till varandra på ett sådant sätt att kollegial tillit kan utvecklas.

Mekanisk objektivitet och begränsning av erfarenhetsbaserad expertis

Det mekaniska objektivitetsidealet strävar, enligt Porter (1995 s. 4), efter regelefterlevnad. Regler och riktlinjer antas eliminera risken att bias och personliga preferenser har en inverkan på utfallet av det som ska utföras. Om det disciplinära objektivitetsidealet strävar efter att begränsa det individuella omdömet eftersträvar således det mekaniska objektivitetsidealet att eliminera det. Formulering av formella regler kan, enligt Porter (1995 s. 228), även anses vara ett försök att skapa ett alternativ till disciplinär tillit. Det vill säga att formuleringen och upprättandet av formella regler kan vara särskilt förekommande inom svaga discipliner där det inte finns starka överenskommelser om standarder. Detta beror, enligt Porter, på att regelefterlevnad begränsar risken för att utsättas för kollegial kritik då det framstår som att det mänskliga omdömet inte kunnat påverka processen. Regler uppstår dock inte från ingenting. Det finns inga "självklara" regler. Porter (1995 s. 33) exemplifierar med ett lands folkräkning och understryker att detta vid första ögonkast kan framstå som en förhållandevis enkel uppgift men vid närmare eftertanke är betydligt mer komplex. Det finns, enligt Porter, inga universella regler att förhålla sig till gällande folkräkning vilket innebär att någon måste fatta beslut om vilka som egentligen utgör landets befolkning. Beslutsfattare måste komma överens om huruvida till exempel turister, illegala immigranter eller individer med dubbla medborgarskap ska räknas in. Även om beslutsfattare kommer överens om riktlinjerna för projektet kan resultatet av folkräkningen trots allt variera beroende på vilka mätmetoder som används. Det finns således, enligt Porter, flertalet alternativa vägar för att uppnå samma målsättning. Resultat kan likväl vara legitima resultat med god validitet. Porter använder sålunda exemplet med folkräkning för att beskriva hur ett mekaniskt objektivitetsideal, i jakten på objektivitet, kan bidra till osynliggörandet av det mänskliga omdömet bakom regelefterlevnad.

Det mekaniska och det disciplinära objektivitetsidealet kan, enligt Porter (1995 s. 215), även stå i konflikt med varandra då ett mekaniskt objektivitetsideal kan förhindra upprättandet av konsensus i offentliga frågor som karaktäriseras av misstro. Porter exemplifierar med utvecklingen av kärnkraft då flertalet aktörer inom diverse fält argumenterade för att frågan föll innanför deras respektive område. Enligt Porter besatt alla aktörer relevant och legitim kunskap för ämnet men problemet var att de inte kunde komma överens. Det är, enligt Porter (1995 s. 215), helt enkelt inte möjligt att åstadkomma konsensus bland specialister som försöker att tillämpa regler och standarder från sina respektive områden utan att involvera förhandling och mänskligt omdöme. Det är en orsak till att det mekaniska objektivitetsidealet, enligt Porter (1995 s. 213-214), enbart är just det - ett ideal. Det är således osäkert om huruvida regelefterlevnad kan ersätta professionell expertis. Enligt Porter har flertalet sociologiska studier till exempel påvisat att professionell expertis har en inverkan på beslutsfattandet i processer trots att ambitionen varit total efterföljande av explicita regler. Enligt Knaapen (2013 s. 690) fyller expertis en betydande funktion i att identifiera, definiera och värdera bakomliggande mekanismer i orsakssamband då det överhuvudtaget inte är möjligt att föra diskussioner om överförbarheten mellan studie och praktik utan denna förståelse.

I avsnitten om objektivitet, disciplinär objektivitet och mekanisk objektivitet har jag redogjort för hur arbetet i verksamhet kan skilja sig åt beroende på vilket objektivitetsideal som primärt genomsyrar verksamheten. Objektivitetsidealet kan ta sig i uttryck i en verksamhet i frågan om professionell handlingsutrymme och tillit samt förekomsten av formaliseringar och standardiseringar. Det vill säga att det objektivitetsideal som präglar verksamheten är avgörande för hur stor tillit som tilldelas enskilda aktörer. Tilliten till enskilda aktörer kan utläsas i det professionella handlingsutrymmet samt

förekomsten av formaliseringar och standardiseringar, vilka kan sägas begränsa enskilda aktörers möjligheter att påverka arbetet. Förståelse för objektivitetsideal kan följaktligen bidra till en fördjupad förståelse för varför arbetet i en verksamhet är utformat på ett specifikt sätt samt vilka risker och möjligheter ett mer framträdande objektivitetsideal medför till det praktiska arbetet.

Metod

För att förstå och beskriva arbetsmarknadsenhetens arbete utförde jag observationer på arbetsplatsen samt intervjuer med två intervjupersoner (enhetschefen och handläggaren på arbetsmarknadsenheten). På grund av att verksamhetens vardagliga och direkta arbete enbart utförs av två personer - enhetschefen och handläggaren ansåg jag att intervjuer inte skulle vara tillräckliga på egen hand. Visserligen fanns det fler individer som antingen arbetade i anslutning till arbetsmarknadsenheten såsom förvaltningschefen och socialsekreterare. Förvaltningschefen medverkar in denna studie i form av ett längre, informellt, telefonsamtal men min bedömning var att förvaltningschefen likt andra aktörer befinner sig för långt från det praktiska arbetet som bedrivs i verksamheten för att intervjuer ska kunna bidra till en tillräckligt djup förståelse. Observationer tillät mig att observera hur de aktuella aktörerna faktiskt arbetar i praktiken samt lära känna verksamheten och således skapa en bredare förståelse som med stor sannolikhet inte skulle vara möjligt att erhålla utifrån två intervjuer. Förståelsen för verksamheten som observationerna bidrog med fungerade sedan som vägledning då intervjuguiden (bilaga 1) skulle formuleras. Förförståelsen för verksamheten underlättade således inriktningen på intervjun då jag var någorlunda medveten om vad, i verksamhetens arbete, som var av intresse för denna studie. Intervjuerna var en möjlighet för mig att ställa frågor om oklarheter och funderingar som jag upplevt under min tid i verksamheten. Intervjuerna bidrog således till mer djupgående förståelse för verksamheten än vad som troligen skulle vara möjligt med enbart observationer som metod.

Förförståelse

Som observatör och intervjuare är det av betydelse att stanna upp för en diskussion om förförståelse. Betydelsen av en sådan diskussion understryks av Malterud (2001 s. 484) som påstår att frågan inte handlar om undersökningsledare i kvalitativa studier påverkar studieresultatet *utan hur* undersökningsledare påverkar resultatet. Innan insamlingen av det empiriska materialet påbörjades formulerade jag ett teoretiskt ramverk som jag inte har kunnat bortse ifrån i rollen som observatör och intervjuare. Min förförståelse för det arbetsmarknadspolitiska arbetet och evidensbaserad praktik innan tiden för denna studie var att anse som god utan att för den delen vara heltäckande då jag konsumerat översiktligt litteratur (som till exempel Bergmark et al. 2011 och Cartwright & Hardie, 2012) om områdena. Att läsa översiktligt litteratur om ett sådant komplext och kontextberoende område som det arbetsmarknadspolitiska medför dock inte någon detaljkunskap. Hur arbetet praktiskt bedrivs i den kommun som jag skulle komma att besöka var inte möjligt att erhålla kunskap om på förhand. Förförståelsen för verksamhetens arbetsområde samt det teoretiska ramverket underlättade för mig att föra samtal under observationstiden och formulera intervjuguiden. Det innebar även att förförståelsen var avgörande för den typ av information som jag blev exponerad för, hur jag tolkade denna och hur jag sammanställde den. Intervjuerna kan även blivit påverkade av den förståelse för verksamheten som jag erhöll under observationerna. Min förståelse för verksamheten påverkade således intervjuguiden som formulerades och de följdfrågor som ställdes.

Insamling av empiriskt material

Observationerna pågick från 14/2 till 21/2 2022. Fältanteckningar fördes under observationerna genom att skriva ner noteringar i en anteckningsbok samt spela in mina tankar med hjälp av en ljudinspelningsfunktion på en mobiltelefon. Anteckningarna var svepande i syfte att försöka fånga in allting av intresse för studien som sades i konversationerna. Eftersom inte fullständiga meningar kunde fångas in var det av betydande vikt att fältanteckningarna överfördes i digital form samma dag som de inhämtas. För att säkerställa att kontexten bakom fältanteckningarna inte gick förlorade användes således ljudinspelningsfunktionen. En tid efter observationerna, då jag hunnit sammanställa mina fältanteckningar, kontaktade jag återigen enhetschefen och handläggaren för att boka in en tid för intervju. Intervjuerna utfördes digitalt och ljudet spelades in med hjälp av en inspelningsfunktion på en mobiltelefon. Intervjuerna var av flexibel karaktär och kan liknas vid Patel och Davidsons (2019 s.

105) definition av semistrukturerade intervjuer då jag utgick från en på förhand formulerad intervjuguide (bilaga 1) men lämnade utrymme till intervjupersonen att föra fram resonemang som inte var helt överensstämmande med intervjuguiden och ställde inte frågor som jag upplevde att intervjupersonen redan besvarat tidigare under intervjun. Intervjupersonerna kunde exempelvis besvara en helt annan fråga i intervjuguiden än den jag ställde. Istället för att avbryta och förtydliga min fråga för intervjupersonen lät jag hen svara på den uppfattade frågan för att antingen återgå till den ursprungliga frågan eller fortskrida det resonemang som intervjupersonen initierade.

Transkribering och analys av empiriskt material

Intervjuerna transkriberades ordagrant för att kunna återge exakta citat från intervjupersonerna. Fältanteckningarna fördes över till digital form och sorterades in under veckodagar. Anteckningarna kompletterades sedan med ljudinspelningarna av mina egna tankar och upplevelser. Transkriberingen av ljudinspelningarna var inte ordagrann utan jag försökte att fånga andemeningen i varje inspelning för att underlätta analysprocessen. Analysprocessen kunde påbörjas när fältanteckningarna samt ljudinspelningarna överförts till digital skrift. Det första steget i processen syftade till att enbart bekanta sig med materialet genom repetitiv läsning. För att kunna skapa sig ett helhetsperspektiv över det empiriska materialet fördes övergripande anteckningar över de områden som materialet berörde. När materialet upplevdes tillräckligt familjärt kunde den initiala kodningen påbörjas. För att undvika att förkasta delar av det empiriska materialet som inte berördes av det teoretiska ramverket, och således inte upplevdes vara av intresse, bearbetades allt material i sin helhet. Redan vid detta steg i analysprocessen föreföll dock specifika delar som mer intresseväckande än andra på grund av studiens syfte samt min egen förståelse för området. Då allt empiriskt material blivit kodat var det möjligt att, utifrån ett helikopterperspektiv, överse materialet i syfte att identifiera initiala teman. I detta skede av analysprocessen kan förförståelsen för området anses haft en betydande roll. Denna förförståelse utgjorde således en utgångspunkt i sorteringen av koder till kategorier. Sorteringen resulterade i tre initiala teman som sedan granskades i syfte att avgöra om det fanns tillräckligt med material för att bära upp dem. Det genomfördes således bedömningar om huruvida den initialt formulerade tematiken kunde formuleras på ett annorlunda sätt eller om den eventuellt kunde brytas upp i fler teman. Detta resulterade i formuleringen av ett ytterligare tema. Efter denna förändring översågs det material som exkluderats tidigare i processen för att avgöra om huruvida det skulle kunna medföra någonting till den rådande tematiken. Då den formulerade tematiken ansågs vara tillräckligt adekvata påbörjades identifiering och formuleringen av respektive temas andemening. Då andemeningen i varje tema formulerades blev det uppenbart för mig att ett tema skulle sorteras in under ett annat. Slutligen kvarstod tre teman som presenteras mer utförligt i resultatavsnittet nedan.

Etik

Innan observationerna påbörjades informerades enhetschefen om syftet med insamlingen. Den informationen som samlades in är inte att anse vara av känslig natur. Information om de arbetsmarknadspolitiska åtgärdernas deltagare har inte samlats in och de individer som varit av intresse för insamlingen har givits andra benämningar än sina namn. Det empiriska material som samlats in har kodats och behandlats på ett sådant sätt att det med stor sannolikhet inte ska vara möjligt för en utomstående att utläsa källan för informationen. Undersökningsdeltagarna har även informerats om att den information som samlas in inte kommer att användas i något annat sammanhang eller syfte än för denna studie. Innan intervjuerna med enhetschefen och handläggaren informerades de om syftet med intervjuerna samt hur materialet skulle hanteras och slutligen användes i den färdigställda rapporten. Tillåtelse om att spela in ljudet erhöles skriftligen av intervjupersonerna via e-post innan tiden för intervjuerna samt muntligt vid intervjuernas inledande fas.

Avgränsningar

Fokus för insamlingen av det empiriska materialet var riktat mot verksamhetens vardagliga arbete. Det var inte intressant, utifrån studiens syfte, att fånga in information om de specifika aktiviteter som

utfördes av de individuella deltagarna i de arbetsmarknadspolitiska programmen som enheten utförde. Det var således inte av intresse att fånga in information om enskilda programdeltagare eller, i detalj, vilka aktiviteter programmen bestod av och hur de förväntades bidra till deltagarnas utveckling. Den typen av information skulle vara intressant för en annan studie, med ett annat fokus och syfte och skulle kunna bidra till värdefull kunskap om området men varje undersökning behöver fatta beslut om avgränsningar och för att inte överskrida mina tilldelade resurser ur ett tidsmässigt perspektiv har jag valt att dra linjen vid verksamhetens arbete som är att anse vara relevant för uppsatsens syfte och dess frågeställningar, vilka berör olika aspekter av den kunskap som enheten använder i sitt vardagliga arbete. Ytterligare begränsning i denna studies omfång återfinns i verksamhetens storlek. Då verksamheten, i sin avskalade form, enbart utgörs av två personer samt återfinns i en glesbygdskommun i norra Sverige utgår denna studie från ett förhållandevis litet empiriskt material. Även om inte syftet med denna studie, och kvalitativa studier överlag, var att producera generaliserbar kunskap samt att denna studie tog sin utgång i ett specifikt fall i en specifik kontext har den likväl ett värde. Enligt Malterud (2001 s. 486) är det övergripande syftet med kvalitativa forskning att ”producera beskrivningar eller teorier som kan vara tillämpbara inom väggarna av specifika förutsättningar”. Denna studie har således ett värde i och med att den bidrar med kunskap som kan vara applicerbar i verksamheter och organisationer med liknande förutsättningar som den studerade arbetsmarknadsenheten.

Resultat och analys

Följande avsnitt kommer att redogöra för den tematik som identifierats och formulerats utifrån analysen av det insamlade empiriska materialet och som sammanfattar arbetet i en kommunal arbetsmarknadsenhet. Teman som presenteras är: "koordination", "dialog" och "flexibilitet".

Koordination

Arbetsmarknadsenhetens komplexitet understryks för mig under min sista dag i verksamheten i ett telefonsamtal med förvaltningschefen. Efter att spenderat en hel vecka sida vid sida med den enda handläggaren, förutom kortare samtal med enhetschefen, är min förhoppning att ett perspektiv på verksamheten från en högre organisationsnivå ska skänka mig den sista pusselbiten jag behöver för en djupare förståelse för verksamheten. En slutsats efter avslutad undersökning är att jag kanske utgick från en alldeles för optimistisk, eller till och med naiv, syn på verksamhetens omfattning och komplexitet. Innan jag gav mig på fältet var min uppskattning att jag skulle skapat mig en djupare förståelse för verksamheten vid veckoslutet men precis som förvaltningschefen betonade under vårt samtal: verksamheten är komplex och är verksam i flertalet olika sammanhang och med diverse aktörer. Komplexiteten illustreras väl av handläggarens arbetsfördelning: 50 % av arbetstiden ska tillägnas handledning av mottagarna av de kommunala arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. 25 % av tjänsten ska tillägnas det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) som syftar till att fånga upp individer under 20 år som inte fullbordat sina gymnasiala studier. Handläggaren förklarar att kommunen har ett ansvar att kartlägga dessa individer, nå ut till dem och erbjuda olika typer av åtgärder. Det är dock upp till individerna själva om de vill engagera sig i det kommunen har att erbjuda. De kvarvarande 25 % av tjänsten ska tillägnas delegationen för unga och nyanlända till arbete (DUA).

Den del av verksamhetens arbete som beskrivs i stycket ovan karaktäriseras av koordination. Verksamhetens koordinerande funktion kan även förstås genom en analogi till den italienska fotbollstermen "regista" som kan översättas direkt till regissör. Termen beskriver en fotbollsspelare vars funktion i ett fotbollslag är att diktera tempot i matchen genom sin förmåga att fördela bollen mellan medspelare. Det är registaren som förväntas fatta beslut om spelet ska lugnas ner eller accelereras, om bollen ska spelas bakåt, i sidled eller framåt i banan - koordinera eller regissera spelet. Arbetsmarknadsenheten initierar projekt, bistår projekt, samordnar samverkan, deltar i samverkan, för dialoger med specifika aktörer om enskilda ärenden, fattar beslut i enskilda ärenden samt formulerar förslag till beslut i samverkan. Enheten kan förstås som länken mellan försvar och anfall i ett fotbollslag. Arbetsmarknadsenheten är länken mellan den arbetslösa individen, den kommunala organisationen samt lokala och regionala aktörer. Förvaltningschefen berättar även för mig under vårt telefonsamtal att arbetsmarknadsenheten är en förhållandevis ny enhet som enbart funnits i sin nuvarande utformning i ett par år. Detta är även någonting som enhetschefen betonar under vårt samtal:

Vi har många ansvarsområden som vi måste jobba med. Vi har bidragsanställningar, flyktingar som kommer hit, feriearbeten, KAA-ungdomar. Någonstans har man sett till att vi har högskolepraktikanter och allt möjligt. Då har man slagit samman allt detta till arbetsmarknad och integration. Det finns lite av varje. Det är väldigt spretigt. (Enhetschefen).

Förvaltningschefen förklarar för mig att vid årsskiftet, det vill säga ungefär tre månader innan tiden för mitt fältarbete, har enheten även förflyttats från socialförvaltningen till förvaltningen för strategisk utveckling. Förvaltningschefen berättar att förflyttningen främst genomförts i syfte att arbetsmarknadsenheten ska kunna ingå som en naturlig del i kommunens arbete med kompetensförsörjning. Tanken är att verksamheten ska kunna utveckla ett starkare samarbete med det lokala näringslivet tack vare en mer öppen tillgång till sociala nätverk med relevanta aktörer. Det nätverk som förvaltningschefen berättar om är till exempel den interna ledningsgruppen i förvaltningen som enhetschefen för arbetsmarknadsenheten numera ingår i. Det komplexa samspel

som arbetsmarknadsenheten spelar en nyckelroll i kan förstås som ett uttryck för ett bakomliggande organisatoriskt disciplinärt objektivitetsideal. Porters (1995 s. 11) definition av disciplinär objektivitet kan liknas vid arbetsmarknadsenhetens samverkan då relevanta aktörer för diskussioner om disciplinära standarder, även om kritisk värdering och åstadkommande av konsensus inte är en uttalad målsättning i arbetsmarknadsenhetens samverkan. Förvaltningschefen berättar till exempel att deltagandet i ledningsgruppen förhoppningsvis ska kunna bidra med en större tillgång på och variation av verktyg som enhetschefen kan överföra till arbetsmarknadsenhetens praktiska verksamhet. Enhetschefens beskriver med egna ord sin roll i verksamheten i termer som understryker betydelsen av samverkan och samordning:

Ja, som nu nästa vecka ska jag träffa en utbildningsverksamhet i en annan kommun. Vi har kontakt med studie- och yrkesvägledare genom handläggaren. Jag träffar anordnare av olika saker för att höra hur de kan ta emot våra personer. Jag träffar cheferna i olika kommunala verksamheter och företagare i något som vi kallar företagsfrukostar för att få ut personer den vägen. Vi förklarar att vi finns så att de kan ta emot personerna från oss. Vi bygger mest nätverk för att få ut personer i praktik, arbete. (Enhetschefen).

Enhetschefen betonar att samverkan fyller en direkt praktisk funktion: "jag kan hjälpa handläggaren med kontakter och på det sättet få reda på hur andra kommuner arbetar med samma frågor". Enhetschefens roll skiljer sig således till stor del från handläggaren, vars samverkan främst kretsar kring diskussioner om praktiska frågor medan enhetschefens huvudsakliga syfte med samverkan framstår som samordning och kontaktskapande. Det disciplinära objektivitetsideal som beskrivs av Porter (1995) och som karaktäriseras av kvalitetssäkring genom dialogbaserad samverkan finns således främst att känna igen i handläggarens arbete då enhetschefens arbete främst framstår vara av samordnande, eller koordinerande, karaktär. Det vill säga att enhetschefen verkar koordinerar resurser som handläggaren kan ta del av och tillämpa i arbetsmarknadsenhetens praktiska arbete. Kvalitetssäkring genom dialogbaserad samverkan i handläggarens arbete exemplifieras en dag då handläggaren ser över kalendern. Handläggaren uppmärksammar då ett samverkansmöte som är i en, för mig, okänd kontext. Handläggaren förklarar att detta rör ett projekt om "jobbspår". Handläggaren förklarar att detta är en del i ett projekt som är initierat av det regionala lärcentret och syftar till att erbjuda särskilda arbetslösa möjligheten att kombinera yrkesspecifik utbildning och praktik. Projektet riktar sig främst mot individer som är deltagare i SFI men anses vara redo för att arbeta. Just jobbspåren har ännu inte kommit igång och det stundande mötet kan ses som ett uppstartsmöte mellan representanter från lärcentret, äldreomsorgen (den primära arbetsplatsen för praktiken) samt handläggaren från arbetsmarknadsenheten. Syftet med samverkan är att i första hand planera upplägget för projektet och sedan tillsammans kunna utvärdera projektet och dess utformning. Projektet och det efterföljande arbetet ska således kvalitetssäkras i dialog mellan handläggaren och de andra inblandade aktörerna, vilket är överensstämmande med den dialogbaserade kvalitetssäkring Porter (1995 s. 11) beskriver vara associerad med ett disciplinärt objektivitetsideal. Den dialogbaserade kvalitetssäkringen fyller även, utifrån ett disciplinärt objektivitetsideal, ytterligare en funktion då den tillskriver legitimitet till den kunskap som verksamhetens aktörer använder sig av. Utifrån ett disciplinärt objektivitetsideal är således den kunskap som används i verksamheten legitim då den kvalitetssäkras genom dialog med flertalet relevanta aktörer. Den kvantifierade trenden som Porter (1995 s. 212-213) beskriver kan inte sägas vara framträdande inom arbetsmarknadsenheten då en stark tillit verkar tilldelas till de professionella aktörerna. Handläggaren berättar vidare att utvärderingen av projektet är av stor vikt för arbetsmarknadsenheten då det skulle bidra med kunskap om huruvida strukturen på projektet skulle kunna användas mer kontinuerligt i framtiden. Det finns således en möjlighet att upprätta arbetsmetoder och program.

Att formulera arbetsmetoder och program i samverkan med andra aktörer är inte ett nytt tillvägagångssätt i verksamheten. Det tydliggörs för mig en dag då handläggaren får ett samtal från en regional utbildningsorganisation som berättar att de nyligen erhållit finansiering till ett utbildningsprojekt med syfte att öka andelen som fullbordar sina gymnasiestudier. Samtalet är

kortvarigt och avslutas med att handläggaren och representanten för utbildningsorganisationen kommer överens om att dela information med varandra och vidhålla kontakt. Spontan samverkan och koordinering av resurser likt detta illustrerar arbetsmarknadsenhetens avgörande roll i det övergripande lokala arbetsmarknadspolitiska arbetet. Detta kan liknas vid uppbyggnaden av en ny spelvariant där utbildningsadministrationen väggspelar med registaren för att ta sig framåt i planen. Om det visar sig vara en lyckad metod kan varianten utvecklas till ett mer uttalat och strukturerat spelmonster inom laget. Det vill säga att alla i laget är överens om att när X har bollen i yta Y ska medspelare A alltid tilldelas bollen. I fallet med det arbetsmarknadspolitiska arbetet i den kommun som varit föremål för undersökning i denna studie är det alltid säkert att arbetsmarknadsenheten - vår regista, alltid kommer att spela en av huvudrollerna i den speluppbyggnadsmodell som används.

Dialog

Arbetsmarknadsenhetens samverkan möjliggör olika typer av utbyten mellan aktörer. Det är dock, enligt min mening, möjligt att vidareutveckla beskrivningen av dessa utbyten. De möten som jag fick möjlighet att observera karaktäriserades av kunskaps- och erfarenhetsutbyte och kritiska diskussioner. Diskussionerna utmynnar vanligen i att deltagarna enas om ett ställningstagande eller accepterar att de är av olika åsikter. Detta exemplifieras i det KAA-möte som jag observerade och tidigare redogjort för i avsnittet ovan då mötets utveckling kan beskrivas som organiskt då samtalet mellan aktörerna utvecklades på ett naturligt sätt från väder och diverse kallpratsämnen till mer konkreta områden som transparens, lokal kännedom och individperspektiv. När en av deltagarna lyfter fram och beskriver någonting från sin egen situation är de andra engagerade och ställer frågor om situationen eller relaterar till sin egen situation. Ett bakomliggande organisatoriskt disciplinärt objektivitetsideal enligt Porters (1995 s. 11) definition är möjlig att utläsa i samverkansformen då frågan om interventioner diskuteras och ett tydligt exempel på en dialog som utmynnar i disciplinär konsensus, om än på en lokal/regional nivå, utspelar sig. Exemplet påvisar även hur den kunskap som arbetsmarknadsenhetens aktörer använder sig i sitt vardagliga arbete tillskrivs legitimitet genom kritisk diskussion. En av mötets deltagare hävdar att alla ungdomar utgår från skilda förutsättningar vilket innebär att det är svårt att formulera generella påståenden om enskilda åtgärders specifika effekter. Deltagaren fortskrider sedan och berättar att det mest optimala sättet att hantera en individ och välja den mest lämpliga åtgärden är att utgå från individens behov samt sin egen erfarenhetsbaserade kunskap. De andra deltagarna i mötet engagerar sig och redogör för sina egna ståndpunkter och erfarenheter. En mindre diskussion uppstår om hur mycket individens egna behov ska väga i bedömningen. Diskussionen avslutas med att alla deltagare enas om betydelsen att väga in individens behov och preferenser tillsammans med sin egen expertis i bedömningen. Det är möjligt att förstå denna etablering av disciplinär konsensus som legitimeringen av denna kunskap då samtliga av mötets deltagare slår fast vad som är "accepterad" eller legitim kunskap inom det område de verkar i. Att diskussioner av denna typ sätter prägel på samverkan är inget undantag. I vår intervju beskriver handläggaren ett senare möte i KAA-samverkan:

Sedan hade vi också en diskussion gällande vilken klientel man ska ha. Hur man ska tänka kring psykisk ohälsa. En aktör berättade om ett misslyckat fall då den psykiska ohälsan försämrades som ett resultat av medverkan i en arbetsmarknadsåtgärd. Då diskuterade vi om hur vi bör uppnå en mer optimal individanpassning och hur vi egentligen bör utforma insatserna och vilka klienter som vi egentligen bör ta emot. Det vill säga vilka som kan må bra av att vara där och vilka som faktiskt kan ta skada. (Handläggaren).

Mötesdeltagarna diskuterar bland annat kunskap, överförbarhet av kunskap samt etiska värderingar och formulerar sedan, genom kritisk diskussion, ett gemensamt ställningstagande som är att jämföra med det Porter (1995 s. 11) beskriver som disciplinär konsensus associerat med ett disciplinärt objektivitetsideal. Samverkansmöten används till stor del för att den enskilda handläggaren ska ta stöd från andra relevanta aktörer och således kunna basera beslut i sin verksamhet på andra kunskaper än enbart sin egen expertis. Samverkan och disciplinär objektivitet, utifrån Porters (1995) definition,

används således även av aktörerna för att legitimera den kunskap de använder sig av i sitt vardagliga arbete. Istället för att beslut inom verksamheten enbart är baserade på den enskilda aktörens omdöme fyller samverkan en funktion i att den enskilde beslutsfattaren kan basera sina beslut på ett gruppomdöme. Verksamheten verkar inte vara intresserad av att eliminera det mänskliga omdömet, vilket skulle kunna vara fallet ifall verksamheten var präglad av ett mekaniskt objektivitetsideal utifrån Porters (1995 s. 4) definition. Det placeras således en stor betydelse vid denna typ av uttalande kvalitetssäkring då det saknas explicita och detaljerade riktlinjer för hur den enskilde beslutsfattaren ska underbygga beslut i den praktiska verksamheten:

Om det är en individ som kommer från till exempel försörjningsstöd eller arbetsförmedlingen och vill ha en arbetsprövning så finns det inga kriterier som måste uppfyllas som att vi ska göra si eller så. Så det finns inget sådant stöd, det skulle jag inte säga. (Handläggaren).

De beslut som aktörer, handläggaren i detta fall, fattar utgörs således till stor del av professionell expertis baserad på erfarenheter samt kunskapsutbyte med lokala samt regionala aktörer. Den professionella expertisen är att likna vid Collins och Evans (2009 s. 23-24) beskrivning av "bidragande expertis" då det är kunskap som aktörerna erhållit genom att befinna sig inom det arbetsmarknadspolitiska arbetet och dess kulturella sammanhang. Det vill säga att arbetsmarknadsenhetens aktörer arbetar varje dag med, för området, relevanta frågor dels på egen hand dels i samverkan med andra professionella aktörer i den tillhörande lokala kontexten. Aktörerna lever alltså i det kulturella sammanhang som en glesbygdskommun i norra Sverige kan sägas utgöra. En förutsättning för att enskilda aktörer kan kunna påverka en enskild disciplin är, enligt Collins och Evans, att just leva i sammanhanget eftersom det bidrar med en sådan fördjupad kunskap som inte är möjlig att erhålla på ett annat sätt. Verksamhetens arbete är således långt ifrån det mekaniska objektivitetsideal som Porter (1995 s. 4) beskriver då den regelefterlevnad som eftersträvas i objektivitetsidealet lyser starkt med sin frånvaro i verksamhetens arbete. Med egna ord beskriver handläggaren till exempel det beslutsunderlag som används i verksamheten vid val av insats som "en blandning av klientens behov och önskemål samt min egen expertis". Verksamheten försöker således inte att eliminera det mänskliga, eller i vidare utsträckning begränsa det. Den övervägande tilliten till professionella till förmån för formaliseringar och riktlinjer har både för- och nackdelar:

Fördelen i mitt arbete är ju att jag kan göra lite som jag vill. Det är väldigt fria tyglar. Det finns ett utrymme för, om individen har ett visst behov, att jag kan, utifrån erfarenhet, hjälpa individen att nå målet utan att måsta göra det inom snäva ramar. Men samtidigt är det ju också en nackdel. Jag kan ju aldrig riktigt säkert veta att det jag gör ska fungera, att det är kostnadseffektivt eller uppleva mig helt trygg i mina beslut. Det finns ju en viss oro av att man famlar i mörker. (Handläggaren).

Den professionella tilliten kan således medföra friheter i form av stort handlingsutrymme men även upplevas som betungande. Även om handläggaren kan diskutera frågor med andra professionella och på sådant sätt ta del av och kritiskt granska kunskap är det upp till hen om huruvida ett "bra" beslut fattas för just den enskilda individen i den unika kontexten. Det är upp till handläggaren att på egen hand värdera och integrera kunskap från sina egna och andra aktörers erfarenheter, den enskilda individen samt de lokala förutsättningarna. Avsaknaden av riktlinjer och vägledning innebär att den enskilda aktören måste använda sig av sin egen erfarenhetsbaserade expertis för denna värdering och integrering av kunskap. Enligt Collins och Evans (2009 s. 23) måste en aktör vara interaktiv och finnas i det sammanhang och den kultur som utgör ett specialistområde för att det överhuvudtaget ska vara möjligt att erhålla en hög nivå av expertis om det området – bidragande expertis. Möjligheten för den enskilda aktören att göra en värdering och integrering av kunskap av hög kvalitet förutsätter således att hen har tillräckliga erfarenheter av området. Kvaliteten i arbetet är sålunda personbundet i den utsträckningen att nya aktörer i verksamheten inte har någon vägledning i denna värdering och integrering utan måste erhålla tillräckliga erfarenheter av området på egen hand för att kunna erhålla, utifrån Collins och Evans (2009 s. 23) definition, bidragande expertis. Handläggarens uttalande

belyser även en avsaknad av den professionella "trygghet" som regelefterlevnad utifrån ett mekaniskt objektivitetsideal kan medföra. Enligt Porter (1995 s. 228) kan regelefterlevnad medföra en slags immunitet mot kollegial kritik då det framstår som att enskilda individer inte fattar beslut utan enbart följer regler eller riktlinjer. Handläggaren måste använda sin expertis för att integrera den professionella kunskap som erhålls genom samverkan, den enskilda individens behov och preferenser samt situationen. Den enskilda aktören bär således det huvudsakliga ansvaret för att "korrekta" beslut fattas inom verksamheten. Även om samverkan finns till för kvalitetssäkring finns det en risk för att den granskningen inte är förmögen att fånga upp felaktiga orsakssamband om de motiveras av rimliga principer, vilket var fallet med Spock och spädbarnsdöden i exemplet Howick (2011) redogjorde för. Även om Porter (1995 s. 213-214) hävdar att regelefterlevnad inte kan utesluta det mänskliga omdömet ifall en implementering i praktiken ska vara lyckad skulle regelefterlevnad kunna fungera som vägledning och en trygghet för professionella att fatta beslut.

Kvalitetssäkring i form av samverkan finns att observera i nästan alla delar av verksamhetens arbete. Tidigt på morgonen under en av observationsdagarna blir handläggaren uppringd av en tjänsteman med liknande befattning i en annan kommun. Vid mötets inledning berättar handläggaren för tjänstemannen att agendan för detta möte upplevs lite otydligt. Tjänstemannen berättar att just detta utbyte egentligen är ett spontant initiativ som uppkommit som resultatet av att hen och den tidigare handläggaren kände varandra och upplevde ett behov av att kunna ventilera tankar och bolla idéer. När mötet väl kommit igång hamnar de i en diskussion om kommunala sysselsättningsprogram då de kommit till insikten om att deras respektive verksamheter driver relativt liknande program. Diskussionen verkar kretsa kring en övergripande fråga: vad är det arbetsmarknadspolitiska arbetet till för? Tjänstemannen och handläggaren är överens om att det mest primära syftet är att främja arbete och återgång till studier men tjänstemannen understryker att det även finns andra relevanta typer av utfallsmått som kan vara mer realistiska för en del individer. Det vill säga individer som kanske aldrig kommer att kunna ta ett arbete eller återgå till studier. Tjänstemannen berättar att i de fallen kan det vara mer rimligt att tala om skapandet av en meningsfull vardag. Handläggaren svarar på tjänstemannens beskrivelse med ett visst mått av ifrågasättande. Det vill säga om det verkligen är en arbetsmarknadsenhets funktion att skapa en meningsfull vardag för individer. Tjänstemannen svarar att hen visserligen förstår invändningen men det trots allt är människor som det handlar om och att det inte alltid är relevant att arbete mot de övergripande målsättningarna såsom arbete på den reguljära arbetsmarknaden eller återgång till studier. Konsensus, som Porter (1995 s. 11) beskriver vara målet med samverkan utifrån ett disciplinärt objektivitetsideal, kunde inte uppnås men samtidigt fungerade mötet som en kritisk granskning av disciplinära riktlinjer och målsättningar. Det är, enligt handläggaren, just detta som är kärnan i samverkan:

Det är jättesvårt att på egen hand avgöra relevansen i sådant som genomförts på andra platser. Man måste nästan ha ett slags erfarenhetsutbyte och det blir nästan bättre om någon har testat något och sedan kan förmedla sina insikter utifrån detta. Om det inte har resulterat i goda effekter har de ju ofta en tanke om varför. Det kan ju hjälpa en själv att avgöra vad som behöver göras för att en specifik insats kanske kan lyckas. Man kan spara mycket energi på att lyssna och diskutera med andra. (Handläggaren).

Den kvalitetssäkring genom dialogbaserad konsensus som samverkan medför fyller således en betydande funktion för det praktiska arbetet i verksamheten; oavsett vilken fråga det handlar om. Citatet belyser även en kärnfunktion som samverkan verkar fylla för verksamhetens praktiska arbete: överföringen av kunskap från produktionskontexten till implementeringskontexten. Det vill säga att, i dialog, värdera vilken kunskap som kan importeras från andra sociala sammanhang till den kommun där kunskapen är ämnad att implementeras i det kommunala arbetsmarknadspolitiska arbetet. Detta exemplifieras även under det KAA-möte som jag observerade. En av deltagarna beskriver ett arbetsmarknadsprojekt som nyligen genomförts i en tätbefolkad förort till Stockholm. Enligt mötesdeltagaren hade kommunen köpt upp en bostad i syfte att bedriva sociala sysselsättande aktiviteter ett fåtal timmar i veckan. På dessa möten deltog kanske mellan femtio och hundra personer.

Om detta projekt direkt skulle överföras till hans kommun skulle det innebära att kanske två till tre individer träffas i en villa fyra timmar i veckan. Den samlade expertisen i samverkansmötet fyller således en funktion i att identifiera, definiera och värdera bakomliggande mekanismer i orsakssamband, vilket Knaapen (2013 s. 690) anser är en förutsättning för att kunna föra diskussioner om överförbarheten mellan studie och praktik.

Flexibilitet

Under min tid i verksamheten upplever jag att det arbetsmarknadspolitiska arbetets övergripande målsättning är tydlig för alla inblandade aktörer: främja arbete och återgång till studier genom att bemöta individer med den bästa tillgängliga kunskapen. Likväl finns det ett systemiserat arbetssätt som ska bidra till att uppfylla denna målsättning inom arbetsmarknadsenheten: informations-, erfarenhets- och kunskapsutbyte i samverkan med andra relevanta aktörer. Hur denna samverkan ska utformas och vilka typer av utbyten som ska ske är dock helt upp till de berörda aktörerna. I avsnittet ovan redogjorde jag för hur dialogen mellan arbetsmarknadsenheten kan användas för kvalitetssäkring och i detta avsnitt redogör jag för den centrala grundförutsättningen för dessa dialoger: flexibilitet. Den tar sig i uttryck i de flesta delar av arbetet i verksamheten, vilket även understryks av förvaltningschefen under vårt samtal då hen beskriver att det övergripande syftet med samverkan i KAA är att aktörer ska tilldelas möjlighet att bolla idéer och utbyta erfarenheter samtidigt som det faktiska innehållet anpassas av aktören efter upplevt behov utifrån rådande situation. Det är således tydligt att verksamhetens ledning tilldelar, direkt genom avsaknad av strikta riktlinjer och indirekt genom förhållandevis förutsättningslösa samverkansavtal, berörda aktörer en stark autonomi för att kunna anpassa sitt arbete utifrån behov, preferenser och kontext. I vår intervju påtalar handläggaren vilka fördelar denna typ av samverkan upplevs medföra:

Fördelen är ju att den är öppen och spontan. Det finns inga ramar. Man är inte övervakad och man kan känna sig trygg. Ingen press på att säga ”rätt”. Man är rätt ärlig med hur verksamheterna ser ut och vilken problematik som faktiskt finns. Att det inte finns någon agenda överhuvudtaget är ju lite rörigt eftersom det kan vara tidskrävande då vi kan fokusera på lite vad som helst ibland. (Handläggaren).

Handläggaren sätter fingret på en central av verksamhetens flexibilitet utöver möjligheten till situationsanpassning: betydelsen av enskilda aktörers motiv och förståelse. Situationsanpassning och det medföljande individuella ansvaret kan illustreras och liknas vid, ytterligare ett fotbollsfenomen: totalfotboll. I allmänhet kännetecknas totalfotboll främst av ett anpassningsbart positionsbyte och det oerhört charmanta nederländska landslaget som hänförde fotbollsvärlden under 1970-talet. Det vill säga att även om alla spelare utgår från fasta positioner förändras allting när förutsättningarna i spelet förändras. Totalfotbollen ställer höga krav på de enskilda spelarna gällande spelförståelse då det sker en ständig anpassning utifrån positionen på bollen, enskilda motståndare och enskilda medspelare. Om inte alla spelare i laget är införstådda i spelidén kommer det inte vara möjligt att utföra. För att den flexibla samverkan ska kunna utnyttjas på ett gynnsamt sätt är det således av vikt att samtliga aktörer är införstådda med områdets målsättning, utmaningar och förutsättningar. En fördjupad förståelse för det arbetsmarknadspolitiska området förutsätter, enligt Collins och Evans (2009 s. 23), att aktören har en hög nivå av erfarenhetsbaserad expertis. Som författarna beskriver är det inte tillräckligt att enbart läsa sig till information om området för att erhålla denna typ av expertis. En aktör som saknar denna erfarenhet kan, enligt Collins och Evans (2009 s. 19-22), erhålla andra typer av expertis genom att läsa kortare informationstexter, massmedia, populärvetenskapliga litteratur eller primärkällor som behandlar området. En aktör kan således erhålla kunskap om hur olika program eller åtgärder är utformade men inte i vilka sammanhang de bör nyttjas. Sådan expertis innebär, enligt författarna, att en aktör kan erhålla en breddad förståelse för området men samtidigt osynliggör det områdets underliggande osäkerheter och tvivel. Enligt Collins och Evans kan det även blåsa upp en falsk upplevelse av bemästrande av området. Det vill säga att en aktör utan bidragande expertis inom det arbetsmarknadspolitiska området

kan vara medveten om diverse program och åtgärder, den övergripande målsättningen samt den lokala kontexten. Det innebär således inte att de har tillräckligt djup expertis för att avgöra när och i vilka sammanhang det är gynnsamt att erbjuda dessa till en specifik arbetslös individ med specifika förutsättningar. Aktören saknar även förståelse för osäkerheterna i dessa åtgärder och kan samtidigt vara ovillig att ifrågasätta sina egna antaganden om åtgärdernas effekt på grund av en falsk upplevelse av bemästrande. För att en aktör ska kunna påverka och bidra till området på ett legitimt sätt krävs, enligt Collins och Evans (2009 s. 23-24), bidragande expertis. Det innebär således att kvaliteten på arbetsmarknadsenhetens samverkan med andra aktörer är beroende av samtliga aktörers expertis om det arbetsmarknadspolitiska området. Även Porter (1995 s. 215) belyser betydelsen av samförstånd i sitt exempel med kärnkraftsutvecklingen. Det vill säga att det inte är möjligt att komma överens, eller åstadkomma konsensus, ifall alla inblandade aktörer försöker att tillämpa regler från sina respektive områden. För att samverkan mellan arbetsmarknadsenheten och andra aktörer ska fungera krävs det, förutom en gemensam förståelse för området, således ett samförstånd gällande vad vilka regler, eller prioriteringar, som ska styra processen. Arbetsmarknadsenhetens samverkan inkluderar såväl lokala som regionala aktörer. Alla kommer från organisationer med specifika arbetsmetoder, målsättningar, motiv och kultur. För att hantera sådana möten betonar Porter vikten av förhandling och användning av det mänskliga omdömet för att hantera aktörernas olikheter. Den kunskap som produceras till följd av denna samverkan tillskrivs objektivitet utifrån ett disciplinärt objektivitetsideal, vilket även legitimerar kunskapen och användningen av denna i verksamheten av dess aktörer.

Då situationsanpassning kan ses som flexibilitetens uppsida finns det även utmaningar som måste hanteras såsom nivån av erfarenhetsbaserad expertis och tillämpningen av områdesspecifika regler, vilka beskrivs i stycket ovan. En annan påtaglig utmaning är definitionen av olika aktörers roll i samverkan, vilket exemplifieras tydligt under det samverkansmöte i DUA som jag fick möjlighet att delta i. När jag anländer till samverkansmötet möts jag av handläggaren som välkomnar mig samt flertalet andra, för mig, okända aktörer i ett konferensrum i kommunhuset. Vid genomgången av alla aktörer som deltog vid mötet noterar jag att det finns studie- och yrkesvägledare från grundskolan och vuxenutbildningens lärcentra, handläggare från socialtjänsten, arbetsförmedlare från privata aktörer samt representanter från regionens kommunalförbund. När studie- och yrkesvägledaren från grundskolan ska presentera sig uppstår en situation som är av stort intresse. Studie- och yrkesvägledaren skrattar lite när hen ska beskriva sin roll och berättar att handläggaren ifrågasatte hens medverkan i DUA efter det senaste mötet. Det är ingen allvarlig stämning under mötet och alla skrattar mest åt det. Studie- och yrkesvägledaren berättar sedan att hen funderat på det och kommit fram till slutsatsen att detta är ett bra forum för hens yrkesroll i syfte att "omvärldsbevaka" och ta del av information om det arbete som andra lokala aktörer bedriver. Arbetsförmedlaren instämmer och berättar att hen deltar utifrån samma syfte men tillägger att det är ett ömsesidigt utbyte och att hen skulle kunna bidra med "idéer". Då stämmer även en annan av aktörerna in och betonar att samverkan fyller en viktig funktion då alla arbetar mot samma mål. DUA-samverkan har aktörer som är villiga att bidra men hur de tillsammans faktiskt ska uppnå målet är helt upp till dem. Enligt handläggaren finns det en risk att samverkan blir ostrukturerad och ineffektiv trots att alla aktörer är införstådda med det övergripande målet. Denna risk kan tolkas som en rolltydlighet som konsekvens av den flexibla samverkan som verksamheten främjar. Likt i Porters (1995 s. 215) exempel om samverkan kring utvecklingen av kärnkraft har samtliga aktörer legitim och relevant kunskap att bidra med. Skillnaden mellan fallen är att aktörerna i DUA inte är i konflikt med varandra. Relationen dem emellan saknar enbart en uttalad definition.

Diskussion

Denna studie ämnar att undersöka förutsättningarna för att tillämpa evidensbaserad praktik i en verksamhet som dels karakteriseras av en avsaknad av bindande regler och bristfälligt vägledande stöd från myndigheter, dels utförs i en kontext där sådana organisatoriska förutsättningar som ekonomiska resurser samt verksamhetens storlek är begränsade. I denna diskussion kommer jag att redogöra för svaren på denna studies frågeställningar samt diskutera kring vad dessa svar innebär för studiens övergripande syfte. För det första är det av vikt att betona verksamhetens komplexitet. Arbetet bedrivs i en specifik lokal kontext och i samverkan med flertalet lokala samt regionala aktörer. Arbetet i verksamheten bedrivs utifrån ett övergripande syfte: främja möjligheterna till arbete samt återgång till studier, oavsett sammanhang. Samtidigt kan målgruppen för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna samt arbetssättet skilja sig åt mellan de olika sammanhangen.

För att kunna besvara studiens syfte formulerades fyra frågeställningar. Den första frågeställningen syftade till att undersöka vilka kunskapskällor som används i verksamhetens arbete. Efter avslutad undersökning kan jag konstatera att verksamhetens arbete genomsyras av en informellt uppbyggd kunskap såsom erfarenhetsbaserad expertis. Erfarenheter och professionell expertis importeras även från både lokala och regionala aktörer som arbetar med samma eller liknande frågor. Expertisen är att likna vid Collins och Evans (2009 s. 24) definition av "bidragande expertis" då arbetsmarknadsenhetens aktörer erhållit den genom att ständigt arbeta med, för området, relevanta frågor både internt inom verksamheten men även externt med lokala och regionala aktörer. Denna interaktion och praktiska erfarenhet är, enligt Collins och Evans (2009 s. 23-24), den grundläggande förutsättningen för att, på ett legitimt sätt, tillföra och bidra till innehållet i disciplinen. Kunskapen som präglar verksamheten skiljer sig således från Socialstyrelsens (2020 s. 12) definition av "bästa tillgängliga kunskap" då Socialstyrelsen främst ordinerar vetenskaplig kunskap. Socialstyrelsen understryker dock att kunskap som till exempel lokal kunskap kan inkluderas i ett beslutsunderlag om det inte finns vetenskaplig forskning att tillgå. Det är oklart om huruvida arbetsmarknadsenhetens aktörer har övervägt att inkludera kunskap av denna typ i sitt arbete men diverse aktörers betoning av kunskapens relevans är en indikation på att det finns en viss skepsis mot implementering av "extern" kunskap. Denna skepsis påvisas tydligast i det KAA-möte som beskrivs i sista stycket av avsnittet "dialog" i resultatdelen. Under mötet lyfter deltagarna betydelsen av att granska kunskap som är producerad långt bort, geografiskt men även förutsättningsmässigt sett, från det sammanhang som den är ämnad att implementeras i. Områdets komplexitet samt förankring i den lokala kontexten kan vara en orsak till denna avsaknad då den kunskap som är tänkt att tillämpas i verksamheten främst kvalitetssäkras genom dialog med de lokala och regionala aktörerna då aktörerna tolkar och anpassar kunskapen till den lokala kontexten. Samverkan fyller således en funktion som är att likna vid den översättningsprocess av kunskap som Pistone och Sager (2020 s. 10) identifierade i Skaraborgs kommuns samverkansmodell, även om syftet med samverkan i Skaraborg förefaller som mer definierat och uttalat. Avsaknaden av formell vägledning eller riktlinjer samt en mer flexibel samverkan med stark professionell autonomi verkar vara en kombination med påtagliga för- och nackdelar för den beslutsfattande aktören. Den professionella har ett stort handlingsutrymme för att sammanställa och värdera kunskap och således även ett tungt ansvar för beslutens kvalitet.

Den andra frågeställningen syftade till att undersöka hur användningen av de specifika kunskapskällorna legitimeras i relation till arbetsmarknadsenhetens uppgift och organisatoriska förutsättningar. Denna frågeställning kan även besvaras i relation till uppsatsen tredje frågeställning som syftade till att undersöka hur dessa kunskapskällor kan värderas i relation till evidensbaserad. Den, dels uttalade dels outtalade, metodik som präglar verksamhetens arbete kan anses vara ett uttryck för ett underliggande disciplinärt objektivitetsideal utifrån Porters (1995 s. 11) definition. Det vill säga att verksamheten eftersträvar objektivitet i sitt arbete i form av att aktörer inom fältet, i dialog med varandra, värderar och kommer överens om standarder för arbetet - uppnår konsensus. Även detta är att likna vid samverkansmodellen i Skaraborg som Pistone och Sager (2020) presenterar. Enligt

Pistone och Sager (2020 s. 10) kan den lokalt producerade kunskapen innehålla en viss nivå av säkerhet gällande orsakssamband då aktörer med skilda erfarenheter, perspektiv, kunskapsanspråk och motivbilder möts för kritisk värdering. Mötet mellan olika aktörer och integreringen av de skilda erfarenheterna, perspektiven, kunskapsanspråken och motivbilderna tillskriver den producerade kunskapen objektivitet utifrån ett disciplinärt objektivitetsideal. Denna process fyller således en funktion i legitimeringen av den kunskap som arbetsmarknadsenhetens aktörer använder sig av i sitt vardagliga arbete. Värderingen av kunskap i samverkan verkar främst utgå från kunskapens relevans. Det vill säga huruvida kunskapen är relevant för den kontext den är tänkt att tillämpas i. Relevansen i kunskap kan förstås utifrån Cartwright och Hardies (2012 s. 63) INUS-villkor, det vill säga de stödfaktorer som är vitala för att orsakssambandet mellan X och Y som observerats i kontext C ska vara möjligt att observera i kontext D. För verksamheten är det således av stor betydelse av att, i samverkan med lokala och regionala aktörer identifiera betydande bakgrunds- eller stödfaktorer i den kunskap som är tänkt att implementeras. Användningen av erfarenhetsbaserad expertis i beslutsunderlag legitimeras av aktörerna i denna samverkan. Disciplinens relevanta aktörer betonar svårigheten i implementeringen av ”extern” kunskap och lyfter, i konsensus, fram erfarenhetsbaserad expertis som den mest betydelsefulla kunskapskällan tillsammans med den enskilda individens situation och förutsättningarna i den lokala kontexten. Diskussionerna i samverkan karaktäriseras av det som Cartwright och Hardie (2012 s. 83) benämner som vertikal sökning då aktörerna försöker att finna en gemensam nivå för två kausala principer. Till exempel då aktörerna diskuterar vad i en insats som bidrar till den eftersträfvansvärda effekten och i vilken typ av insats denna kausala princip kan ta sig i uttryck i implementeringskontexten. Den professionella expertis som denna aspekt av samverkan utgör är dock sällan uppskattad inom en mer klassisk syn på evidensbaserad expertis, enligt Knaapen (2013 s. 688), vanligen återfinns längst ner i traditionella evidenshierarkier. Skepsisen mot professionell expertis inom ramen för mer klassisk evidensbaserad expertis är, enligt Howick (2011), grundad i flertalet tragiska exempel då inte andra typer av evidens inkluderas i beslutsunderlag.

Den fjärde och sista frågeställningen syftade till att undersöka vilka möjligheter och risker, utifrån ett evidensbaserat perspektiv, det finns i arbetsmarknadsenhetens arbete. Den starka autonomin som beslutsfattande aktörer besitter i verksamheten kan sägas gå emot den kvantifierande trend som Knaapen (2013 s. 700) beskriver. Kvantifiering och standardiseringen av verksamheter är, enligt Porter (1995 s. 212-213), ett försök att reducera risken för godtycklighet genom att begränsa det mänskliga omdömet påverkan på arbetet. Verksamheten har valt att vandra en annan väg och öppnar således upp sig för risker som standardiseringar och regelefterlevnad antas reducera. Samtidigt medför den starka aktörsautonomin och samverkans flexibilitet en möjlighet för verksamheten att kritiskt granska relevansen i den kunskap som är tänkt att implementeras i verksamheten. Som nämnt i stycket ovan är kunskap i form av professionell expertis, enligt Howick (2011) associerat med en övertro till mekanismer och bakomliggande principer. Riskerna som är förenliga med godtycklighet hanteras till viss del av verksamhetens bakomliggande disciplinära objektivitetsideal då kritiska diskussioner i syfte att komma överens om disciplinära standarder, enligt Porter (1995 s. 11), medför att det individuella omdömet begränsas till ett gruppomdöme.

Hur kan svaren på dessa frågeställningar knytas till uppsatsen övergripande syfte? Det övergripande syftet med denna studie var att undersöka förutsättningarna för att tillämpa evidensbaserad praktik i denna specifika kontext. För det första är det viktigt att poängtera att evidensbaserad praktik är ett stratifierat begrepp. Det vill säga att det är ett begrepp med flertalet lager eller skikt - betydelser. Verksamhetens arbete är komplext och svårt att standardisera. De unika lokala förutsättningarna i form av verksamhetens, och det omgivande samhällets småskalighet är avgörande vilket arbete som är möjligt att bedriva, vilket medför en svårighet för myndigheter likt Socialstyrelsen att upprätta och formulera riktlinjer som skulle vara tillämpbara i denna kontext. Dessa förutsättningar har, utifrån ett disciplinärt objektivitetsideal, resulterat i legitimeringen av erfarenhetsbaserad kunskap och den kunskapsproduktion som sker i samverkan med lokala och regionala aktörer. Att implementera evidensbaserad praktik utifrån Socialstyrelsens (2020 s. 10) definition framstår som en utmaning då

värderingen av kunskapens relevans är en vital aspekt av kunskapsimplementeringen i verksamheten. Att underbygga varje beslut med extern evidens i form av vetenskaplig forskning skulle kräva oerhörda resurser i form av tid och kompetens då kunskapens relevans för den lokala aspekten skulle behöva identifieras. Att identifiera INUS-villkor i vetenskapliga studier i ett sådant pass komplext område är inte omöjligt men det är inte säkert att arbetsenhetens aktörer besitter relevanta verktyg och tillräckliga resurser för detta. Detta bör vara en utmaning för andra likvärdiga och småskaliga kommuner då omfattningen och tillgången till resurser till det arbetsmarknadspolitiska arbetet är beroende av den kommunalpolitiska viljan och budgeten för att arbeta med frågan. Däremot framstår det inte som ogenomförbart att förhålla sig till Socialstyrelsens (2020 s. 13) fem steg för EBP: tydliggöra frågeställningar, söka efter bästa tillgängliga kunskap, värdera den insamlade informationen, välja insats och följa upp resultatet. Arbetsmarknadsenheten utför till stor del de fyra första stegen även om det inte är uttalade eller tillräckligt definierade delar av arbetsprocessen. Frågeställningarna som arbetsmarknadsenheten arbetar med är ett resultat av den politiska viljan och specificeras och tydliggörs av de professionella aktörerna. Aktörerna kan erhålla vägledningen i denna process genom samverkan med lokala och regionala aktörer. Sökning och värderingar hanteras till stor del i samverkan med lokala och regionala aktörer medan det slutgiltiga beslutet är upp till den enskilde beslutsfattaren. Det steg som allra tydligast lyser med sin frånvaro är det femte och sista steget: uppföljning och utvärdering. För att bedriva ett högkvalitativt arbete i ett sådant komplext område som det arbetsmarknadspolitiska ändå kan sägas vara kanske det viktiga inte finns i detaljerna. Likt det Gegner et al. (2019 s. 167) beskriver skulle EBP:s begreppsflexibilitet kunna vara en möjlighet för att ett arbetssätt - likvärdigt EBP ska kunna implementeras i verksamheter såsom arbetsmarknadsenheten. En slutsats som jag kan dra efter avslutat arbete är i linje med Gegner et al. (2019) samt Pistone och Sager (2020) då jag anser att en mer snäv och "traditionell" definition av EBP skulle kunna hämma kunskapsutvecklingen i ett fält som det arbetsmarknadspolitiska på grund av områdets komplexitet och kontextberoende karaktär.

Evidensbaserad praktik som utgår från standardiseringar och ett mekaniskt objektivitetsideal där den erfarenhetsbaserade expertisen begränsas upplevs avlägsen från det arbetsmarknadspolitiska arbetet men däremot finns det möjligheter att arbeta evidensbaserat utifrån ett disciplinärt objektivitetsideal och dialogbaserad kvalitetssäkring av orsakssamband i samverkan. I dagsläget är en stor del av verksamhetens praktiska arbetsmetodik outtalad eller översiktligt beskrivet, vilket medför att kvaliteten av arbetet, till stor del, är utlämnat till enskilda aktörer. Arbetsmarknadsenhetens arbete befinner sig långt ifrån den generella kritiken mot evidensbaserad praktik som jag lyfter fram i det sista avsnittet under "tidigare forskning" då det professionella handlingsutrymmet i stor utsträckning saknar gränser, då det finns en tydlig avsaknad av standardiseringar samt att den enskilda individen och den lokala kontexten tillskrivs stor betydelse i verksamhetens beslutsunderlag. Verksamhetens arbete kan återigen liknas vid en regista. En spelfördelare med ett tydligt mål - kontrollera och vinna matchen. Exakt hur denna målsättning ska uppnås är inte specificerat eller uttalat av tränaren, eller den övergripande lagledningen, utöver den övergripande målsättningen. Samtidigt finns det organisatoriska förutsättningar och strukturer att tillgå. Arbetsmarknadsenhetens aktörer har flertalet lagkamrater med varierande färdigheter att ta tillvara på. Aktörerna besitter ett handlingsutrymme som tillåter dem att anpassa detta utbyte efter rådande situation och behov. Samarbetet över verksamhetsgränserna och det medföljande utbytet tillskriver verksamhetens kunskapsanvändning legitimitet utifrån ett disciplinärt objektivitetsideal samt de organisatoriska förutsättningarna. Arbetet karaktäriseras dock av en avsaknad av en mer uttalad och detaljerad spelmodell som vägleder verksamhetens aktörer. Evidensbaserad praktik skulle kunna vara en sådan modell. Däremot bör inte denna diskussion tolkas som ett ställningstagande eller rekommendation från min sida. Evidensbaserad praktik skulle kunna vara en modell som verksamheten implementerar, det finns förutsättningar för detta. Däremot är det inte säkert att det är den mest lämpade modellen för verksamheten. Det är inte för den delen heller säkert att verksamheten bör eftersträva en mer detaljstyrd arbetsmetodik. Den aktörsautonomi som genomsyrar verksamhetens arbete medför tydliga möjligheter, vilka som redogjorts för ovan i detta avsnitt. Samtidigt är det av betydelse att synliggöra och belysa de risker som är associerade med den arbetsmetodiken.

Framtida forskning

Fler framtida studier inom området är att önska då det, vilket denna studie belyser, är svårt att sammanställa arbetsmarknadspolitisk kunskap som är applicerbara i alla kontexter. Att kunskapens relevans prioriteras kan vara en indikation på att översättningar är en vital del i arbetet, vilket understryker vikten av att belysa hur kommuner faktiskt arbetar i arbetsmarknadspolitiska frågor. Framtida studier bör således belysa möjligheter och risker med en specifik typ av arbetsmetod i en specifik kontext. En ökad kunskapsproduktion inom det område skulle kunna vara värdefull för enskilda kommuner att ta del av då det skulle kunna bidra med vägledning i arbetet samt en indikation på betydelsefulla förutsättningar för översättningar.

Referenslista

- Arbetsmarknadsutredningen. (2017). *Vägledning för framtidens arbetsmarknad* (SOU 2017:82). Arbetsmarknadsdepartementet. [Vägledning för framtidens arbetsmarknad - Regeringen.se](http://www.regeringen.se)
- Bergmark, A., Bergmark, Å., & Lundström, T. (2011). *Evidensbaserat socialt arbete – teori, kritik och praktik*. Natur & Kultur: Stockholm.
- Bohlin, I & Sager, M (red.) (2011). *Evidensens många ansikten – Evidensbaserad praktik i praktiken*. Lund: Arkiv förlag.
- Bornemark, J. (2018) *Det omätbaras renässans: En uppgörelse med pedanternas världsherravälde*. Stockholm: Volante.
- Cartwright, N & Hardie, J. (2012) *Evidence-Based Policy – A Practical Guide to Doing It Better*. Oxford: Oxford University Press.
- Collins, H., & Evans, R. (2009). *Rethinking expertise*. The University of Chicago Press: Chicago and London
- Gegnar, H., Righard, E., & Denvall, V. (2019). Otydlighetens betydelse: de regionala utvecklingsledningarna och evidensbaserad praktik inom den sociala barn- och ungdomsvården. *Socialvetenskaplig Tidskrift*. 26(2), 153-172. DOI: <https://doi.org/10.3384/SVT.2019.26.2.3084>
- Greenhalgh, T., Howick, J., Maskrey, N., & Evidence Based Medicine Renaissance Group. (2014). Evidence based medicine: a movement in crisis?. *BMJ (Clinical research ed.)*, 348, g3725. DOI: <https://doi.org/10.1136/bmj.g3725>
- Howick, J. H. (2011). *The Philosophy of Evidence-Based Medicine*. Oxford: Wiley-Blackwell.
- Knaapen, L. (2013). Being “evidence-based” in the absence of evidence: The management of non-evidence in guideline development. *Social Studies of Science*, 43(5), 681–706. <http://www.jstor.org/stable/43284201>
- Malterud K. (2001). Qualitative research: standards, challenges, and guidelines. *Lancet (London, England)*, 358(9280), 483–488. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(01\)05627-6](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(01)05627-6)
- Patel, R. & Davidson, B. (2019). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. (5). Lund: Studentlitteratur.
- Pistone, I., & Sager, M. (2020). *Samverkan inom social hållbarhet/folkhälsa: Komplex evidensbaserad i Skaraborgs samverkansmodell*, 2020.
- Porter, T. M. (1995). *Trust in numbers: the pursuit of objectivity in science and public life*. Princeton: Princeton UP.
- Sackett, D. L., Rosenberg, W. M. C., Gray, J. A. M., Haynes, R. B., & Richardson, W. S. (1996). Evidence based medicine: what it is and what it isn't. *British Medical Journal*. 312(7023): 71-72.
- Sismondo, S. (2010). *An Introduction to Science and Technology Studies*. (2). Chichester: Blackwell Publishing.
- Socialstyrelsen. (2020). *Att arbeta evidensbaserat: Ett stöd för praktiskt arbete*.

Socialstyrelsen. (2013). *Arbetsfrämjande insatser och avslutsorsaker för ekonomiskt bistånd: Resultat från en testinsamling våren 2013*.

Sundell, K. (2012). *Att göra effektutvärderingar*. Gothia Förlag AB: Stockholm.

Sveriges Kommuner och Regioner. (2021). *Kommunal Arbetsmarknadsstatistik 2020*.

Sveriges Kommuner och Regioner. (2012). *Kommunernas Arbetsmarknadsinsatser: Enkätstudie 2012*.

Sveriges Kommuner och Regioner. (2016). *Kommungruppsindelning 2017: Omarbetning av Sveriges kommuner och landstings kommungruppsindelning*.

Timmermans, S., & Mauck, A. (2005). The promises and pitfalls of evidence-based medicine. *Health Affairs*, 24(1), 18-28. doi:<http://dx.doi.org/10.1377/hlthaff.24.1.18>

Bilagor

Bilaga 1. Intervjuguide

Beslutsfattande:

- Vilka typer av beslut, i relation till verksamheten, är du ansvarig för att fatta?
- Vad behöver du förhålla dig till när du fattar sådana beslut?
- Vilken typ av kunskap använder du dig av för att underbygga dina beslut?
- Finns det riktlinjer att tillgå i beslutsfattandet? Om ja - vilka är det och vilken funktion upplever du att de fyller? Om nej - vad tror du att det beror på?
- Vilka för- och nackdelar upplever du med dessa förutsättningar för att fatta beslut?

Samverkan:

- Vad är det övergripande syftet med de olika typerna av samverkan som er verksamhet är delaktig i?
- På vilket sätt upplever du att er delaktighet i dessa olika typer av samverkan påverkar arbetet i er verksamhet?
- Vilka för- och nackdelar upplever du med denna typ av samverkan?

Uppföljning:

- Hur utvärderar ni ert arbete?
- Vilka för- och nackdelar upplever du med utvärderingsarbetet i er verksamhet?